Opłata pocztowa uiszczona gotówką.

ROK XVI NUMER 8

DZIENNIK URZĘDOWY

KURATORIUM OKRĘGU SZKOLNEGO KRAKOWSKIEGO

KRAKÓW, DNIA 31 SIERPNIA 1937

TREŚĆ

Poz.		Str.
95.	Rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego o wymiarze godzin nauczania oraz innych zajęć obowiązkowych nauczycieli i kierowników szkół	218
96.	Rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego o dodatkach służbowych należnych pozostającym na etacie Państwa nauczycielom szkół państwowych i publicznych z tytułu nauczania i zajęć w godzinach nadliczbowych oraz z tytułu pracy w szkołach zawodowych i specjalnych w charakterze wybitnego fachowca	222
97.	Rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego o wynagrodzeniu opłacanych przez Państwo kontraktowych nauczycieli szkół państwowych i publicznych	224
98.	Ruch krajoznawczy wśród młodzieży szkolnej	233
99.	Wynagrodzenia praktykantów urzędniczych (ulgi kolejowe)	233
100.	Komunikaty	234
101.	DZIAŁ NIEURZĘDOWY:	
	Tydzień szkoły powszechnej	235
	Organizacja finansowa warsztatów prywatnych szkół rzemieślniczo-przemysłowych	240
	Z działalności ognisk metodycznych	241
	Kronika	247

95.

ROZPORZĄDZENIE.

Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

z dnia 10 sierpnia 1937 r. (BP-18267/37)

o wymiarze godzin nauczania oraz innych zajęć obowiązkowych nauczycieli i kierowników szkół.

Na podstawie art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli (Dz. U. R. P. Nr. 104, poz. 873 z r. 1932), zmienionej rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28 października 1933 r. (Dz. U. R. P. Nr. 85, poz. 660) postanawiam, co następuje:

PRZEPISY SZCZEGÓLNE.

I. Przedszkola.

§ 1. (1) Wychowawczyni przedszkola obowiązana jest do prowadzenia zajęć wychowawczych w wymiarze 30 godzin tygodniowo.

(2) Kierowniczka przedszkola obowiązana jest do prowadzenia zajęć wychowawczych, w wymiarze 28 godzin tygodniowo. W przedszkolach o trzech i więcej oddziałach odlicza się kierowniczce z obowiązkowego wymiaru zajęć po dwie godziny tygodniowo za każdy oddział powyżej dwuch.

II. Publiczne szkoły powszechne.

§ 2. (1) Nauczyciel szkoły powszechnej obowiązany jest do udzielania nauki w wymiarze 30 godzin lekcyjnych tygodniowo.

(2) Prefektowi szkoły powszechnej odlicza się od powyższego wymiaru godzin nauczania 6 godzin na zajęcia duszpasterskie, związane z praktykami religijnymi uczniów.

§ 3. Nauczyciel szkoły powszechnej specjalnej, względnie oddziału specjalnego (pomocniczego), obowiązany jest do udzielania nauki w wymiarze 28 godzin lekcyjnych tygodniowo.

§ 4. (1) Kierownik szkoły powszechnej obowiązany jest zgodnie z postanowieniami statutu publicznych szkół powszechnych do udzielania nauki w wymiarze:

28 godzin lekcyjnych tygodniowo w szkole o 2 nauczycielach,

26 godzin lekcyjnych tygodniowo w szkole o 3 nauczycielach,

24 godzin lekcyjnych tygodniowo w szkole o 4 nauczycielach,

22 godzin lekcyjnych tygodniowo w szkole o 5 nauczycielach,

20 godzin lekcyjnych tygodniowo w szkole o 6 nauczycielach.

(2) Przy liczbie nauczycieli nie mniejszej od 7, kierownik otrzymuje za każdy oddział powyżej 7 — dwie godziny tygodniowo dalszej zniżki, a więc przy ośmiu oddziałach uczy 18 godzin tygodniowo, przy dziewięciu oddziałach — 16 godzin tygodniowo itd.

§ 5. Kierownik szkoły powszechnej specjalnej obowiązany jest, zależnie od liczby nauczycieli względnie oddziałów, do udzielania nauki w wymiarze godzin, przewidzianym w § 4, zmniejszonym o 2.

§ 6. Nauczyciel szkoły powszechnej, powołany do pracy instruktorskiej, otrzymuje na czas pełnienia tej pracy zniżkę obowiązującego go wymiaru godzin nauczania do 6 tygodniowo. W wyjątkowych przypadkach Minister może zmniejszyć mu ten wymiar lub zwolnić go całkowicie od godzin lekcyjnych.

III. Szkoły średnie ogólnokształcące i zakłady kształcenia nauczycieli.

§ 7. Nauczyciel szkoły średniej ogólnokształcącej (gimnazjum i liceum) i seminarium dla wychowawczyń przedszkoli, obowiązany jest do udzielania nauki w następującym wymiarze:

a) 27 godzin lekcyjnych tygodniowo w I kategorii przedmiotów, obejmującej: rysunek, zajęcia praktyczne, śpiew i muzykę, ćwiczenia cielesne, przysposobienie wojskowe, przysposobienie sportowe,

b) 23 godzin lekcyjnych tygodniowo w II kategorii przedmiotów, obejmującej: religię, historię, geografię, higienę, filozofię, zagadnienia życia współczesnego,

c) 21 godzin lekcyjnych tygodniowo w III kategorii przedmiotów, obejmującej: języki, matematykę, fizykę, chemię, biologię.

§ 8. (1) Nauczyciel Państwowego Wyższego Kursu Nauczycielskiego, Państwowego Instytutu Pedagogiki Specjalnej, Państwowego Instytutu Robót Ręcznych i pedagogium, obowiązany jest do udzielania nauki w wymiarze 18 godzin lekcyjnych tygodniowo.

(2) Nauczyciel liceum pedagogicznego obowiązany jest do pełnienia wszystkich czynności, związanych z przygotowaniem zawodowym uczniów, oraz do udzielania nauki w następującym wymiarze:

a) 21 godzin lekcyjnych tygodniowo w I kategorii przedmiotów, obejmującej: rysunek, zajęcia praktyczne, przysposobienie wojskowe, przysposobienie sportowe, śpiew i muzykę, gospodarstwo domowe, higienę szkolną, ćwiczenia cielesne,

b) 18 godzin lekcyjnych tygodniowo w II kategorii przedmiotów, obejmującej: religię, naukę języków, historię, matematykę, fizykę i chemię, biologię, geografię, pracę społeczno - wychowawczą, przedmioty pedagogiczne.

§ **9.** Nauczyciel Państwowego Instytutu Nauczycielskiego obowiązany jest do udzielania nauki w wymiarze 15 godzin lekcyjnych tygodniowo.

§ **10.** Dyrektor (przełożona), względnie pełniący obowiązki dyrektora (przełożonej)

a) Państwowego Instytutu Nauczycielskiego, oraz pedagogium i liceum pedagogicznego, przy których jest zorganizowany internat, — obowiązany jest do udzielania nauki w wymiarze 4 godzin lekcyjnych tygodniowo,

b) Państwowego Wyższego Kursu Nauczycielskiego, Państwowego Instytutu Pedagogiki Specjalnej, Państwowego Instytutu Robót Ręcznych, szkoły średniej ogólnokształcącej, obejmującej gimnazjum i liceum, oraz pedagogium i liceum pedagogicznego, — obowiązany jest do udzielania nauki w wymiarze 6 godzin lekcyjnych tygodniowo,

c) Seminarium dla wychowawczyń przedszkoli, szkoły średniej ogólnokształcącej, obejmującej tylko gimnazjum, — obowiązany jest do udzielania nauki w wymiarze 8 godzin lekcyjnych tygodniowo.

§ **11.** Nauczyciel szkoły ćwiczeń lub publicznej szkoły powszechnej, spełniającej zadania szkoły ćwiczeń, obowiązany jest do udzielania nauki w wymiarze 23 godzin lekcyjnych tygodniowo.

§ **12.** (1) Kierownik (nauczyciel, pełniący obowiązki kierownika) szkoły ćwiczeń, lub publicznej szkoły powszechnej, speniającej zadania szkoły ćwiczeń, obowiązany jest do udzielania nauki w wymiarze:

18 godzin lekcyjnych tygodniowo w szkole o 2 oddziałach czynnych,

16 godzin lekcyjnych tygodniowo w szkole o 3—4 oddziałach czynnych,

14 godzin lekcyjnych tygodniowo w szkole o 5—6 oddziałach czynnych,

12 godzin lekcyjnych tygodniowo w szkole o 7 oddziałach czynnych.

(2) Pełniący obowiązki kierownika szkoły ćwiczeń nauczyciel przedmiotów pedagogicznych i w liceum pedagogicznym, obowiązany jest do udzielania nauki łącznie w liceum pedagogicznym i szkole ćwiczeń w wymiarze:

15 godzin lekcyjnych tygodniowo, gdy szkoła liczy 2 oddziały czynne,

13 godzin lekcyjnych tygodniowo, gdy szkoła liczy 3—4 oddziały czynne,

11 godzin lekcyjnych tygodniowo, gdy szkoła liczy 5—6 oddziałów czynnych,

9 godzin lekcyjnych tygodniowo, gdy szkoła liczy 7 oddziałów czynnych.

§ **13.** (1) Nauczyciel szkoły średniej ogólnokształcącej, liceum pedagogicznego lub pedagogium, powołany do pracy instruktorskiej, otrzymuje na czas pełnienia tej pracy zniżkę obowiązującego go wymiaru godzin nauczania do 6 godzin lekcyjnych tygodniowo. W wyjątkowych przypadkach Minister może go zwolnić całkowicie od obowiązku udzielania nauki.

(2) Nauczyciel szkoły średniej ogólnokształcącej, liceum pedagogicznego lub pedagogium, pełniący obowiązki kierownika ogniska metodycznego, otrzymuje na czas pełnienia tej pracy zniżkę obowiązującego go wymiaru godzin nauczania do 12 godzin lekcyjnych tygodniowo.

IV. Szkoły zawodowe.

§ **14.** (1) Nauczyciel szkoły zawodowej obowiązany jest do udzielania nauki w następującym wymiarze:

a) 27 godzin lekcyjnych tygodniowo w I kategorii przedmiotów, obejmującej: pisanie na maszynie, zajęcia warsztatowe, zajęcia praktyczne z wyjątkiem szkół średnich rolniczych, liceów rolniczych, liceów gospodyń wiejskich oraz szkół przysposobienia w gospodarstwie rodzinnym II stopnia, muzykę, śpiew, ćwiczenia cielesne, przysposobienie wojskowe, przysposobienie sportowe,

b) 23 godzin lekcyjnych tygodniowo w II kategorii przedmiotów, obejmującej: religię, historię, higienę z wyjątkiem liceów gospodarstwa domowego oraz szkół przysposobienia w gospodarstwie rodzinnym II stopnia, naukę o Polsce współ-

czesnej, zajęcia praktyczne w szkołach średnich rolniczych, liceach rolniczych, liceach gospodyń wiejskich oraz w szkołach przysposobienia w gospodarstwie rodzinnym II stopnia;

c) 21 godzin lekcyjnych tygodniowo w III kategorii przedmiotów, obejmującej: naukę ogólną języków, prawoznawstwo (zasady prawa) z wyjątkiem liceów administracyjnych i mierniczych, pedagogię, psychologię, rachunki i matematykę z wyjątkiem liceów przemysłowych męskich, geometrię wykreślną, perspektywę,fizykę, chemię ogólną, przedmioty przyrodnicze, ćwiczenia w pracowniach fizycznej, chemicznej, ogólnej i przyrodniczej, geografię gospodarczą z wyjątkiem szkół handlowych i kupieckich, zagadnienia gospodarcze i społeczno-państwowe z wyjątkiem liceów rolniczych oraz liceów gospodyń wiejskich, politykę agrarną, stenografię, estetykę, rysunek, rysunek zawodowy w szkołach stopnia gimnazjalnego i niższego, rysunek techniczny, rysunek z ćwiczeniami plastycznymi, rysunek odręczny, rysunek zawodowy artystyczny;

d) 18 godzin lekcyjnych tygodniowo w IV kategorii przedmiotów, obejmującej przedmioty, wymienione w programach nauki, jako przedmioty zawodowe, a nie zaliczone do poprzednich kategoryj, a nadto matematykę w liceach przemysłowych męskich, mechanikę techniczną, chemię techniczną, chemię z materiałoznawstwem, higienę w liceach gospodarstwa domowego oraz w szkołach przysposobienia w gospodarstwie rodzinnym II stopnia, naukę języków w zastosowaniu do zawodu w szkołach kupieckich, handlowych i hotelarskich, chemię w liceach rolniczych oraz w liceach gospodarstwa domowego, współczesne zagadnienia społeczno-państwowe i gospodarcze w liceach rolniczych oraz w liceach gospodyń wiejskich.

(2) Ponadto każda z wymienionych kategorii obejmuje przedmioty i ćwiczenia, które Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego do niej zaliczy.

§ 15. (1) Kierownik warsztatów w szkole męskiej obowiązany jest do pełnienia wszystkich czynności, związanych z kierownictwem warsztatami i zajęciami praktycznymi uczniów, przez cały czas pracy uczniów w warsztatach szkolnych oraz do udzielania nauki:

a) gdy zajęcia uczniów w warsztatach trwają od 10 do 23 godzin tygodniowo — w wymiarze od 14 do 9 godzin lekcyjnych tygodniowo, w zależności od decyzyj Ministerstwa,

b) gdy zajęcia uczniów w warsztatach trwają 24 lub więcej godzin tygodniowo — w wymiarze 8 do 6 godzin lekcyjnych tygodniowo z tym, że ogólny wymiar godzin czynności w warsztatach i godzin nauczania wynosi 32 godziny tygodniowo.

(2) Kierownik(czka) warsztatów w szkole żeńskiej obowiązany(a) jest do pełnienia wszystkich czynności związanych z kierownictwem warsztatami i zajęciami praktycznymi uczennic, w ogólnym wymiarze 36 godzin tygodniowo, a w tym do udzielania nauki w wymiarze uzupełniającym godziny zajęć warsztatowych do 36 tygodniowo, lecz nie mniejszym niż 12 godzin lekcyjnych tygodniowo.

§ 16. Kierownik wydziału, względnie działu, obowiązany jest do pełnienia wszystkich czynności, związanych z kierownictwem, oraz do udzielania nauki w wymiarze od 12 do 18 godzin lekcyjnych tygodniowo, zależnie od wielkości wydziału (działu) i decyzyj Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

§ 17. Asystent, względnie instruktor szkoły zawodowej, obowiązany jest do pełnienia czynności asystenckich lub instruktorskich w wymiarze 36 godzin tygodniowo.

§ 18. Asystent, względnie instruktor szkoły zawodowej, który nie może być zajęty czynnościami asystenckimi, względnie instruktorskimi w pełnym wymiarze godzin, określonym w § 17, obowiązany jest do pracy, związanej z prowadzeniem pracowni, względnie warsztatów, w liczbie godzin, brakującej mu do pełnego wymiaru.

§ 19. Dyrektor szkoły zawodowej obowiązany jest niezależnie od pełnienia czynności dyrektora szkoły do udzielania nauki w wymiarze 6 godzin lekcyjnych tygodniowo.

V. Szkoły artystyczne.

§ 20. Nauczyciel konserwatorium muzycznego obowiązany jest do udzielania nauki w następującym wymiarze:

a) 27 godzin lekcyjnych tygodniowo w I kategorii przedmiotów, obejmującej: na-

ukę gry na fortepianie dodatkowym, akompaniament, naukę gry na instrumentach perkusyjnych, ćwiczenia ruchowe (np. gimnastykę rytmiczną), język włoski, łacinę, kostiumologię, charakteryzację, inspekcję orkiestry i chóru.

b) 21 godzin lekcyjnych tygodniowo w II kategorii przedmiotów, obejmującej: niższe i średnie kursy gry na fortepianie, skrzypcach, altówce, wiolonczeli i organach, naukę gry na instrumentach dętych, kontrabasie i harfie (wszystkie kursy), zasady muzyki, solfeż, harmonię, kontrapunkt, instrumentoznawstwo, historię muzyki, czytanie partytur, naukę o formach, psychologię, logikę, akustykę, estetykę, pedagogikę ogólną i specjalną, reżyserię i korepetycje w klasie operowej, rytuał kościelny dla organistów,

c) 18 godzin lekcyjnych tygodniowo w III kategorii przedmiotów, obejmującej: wyższe kursy fortepianu, skrzypiec, altówki, wiolonczeli, organów, teorię i kompozycję specjalną, dyrygenturę, śpiew solowy oraz orkiestrę, chór i zespoły kameralne,

d) 12 godzin lekcyjnych tygodniowo w IV kategorii przedmiotów, obejmującej: kursy repertuarowe (wirtuozowskie) oraz cykl nauk muzykologicznych.

§ 21. Dyrektor (rektor) konserwatorium muzycznego obowiązany jest do udzielania nauki w wymiarze 6 godzin lekcyjnych tygodniowo, a zastępca dyrektora (wicerektor) — 12 godzin lekcyjnych tygodniowo.

§ 22. Nauczyciel Państwowego Instytutu Sztuki Teatralnej obowiązany jest do udzielania nauki w wymiarze 18 godzin lekcyjnych tygodniowo.

§ 23. Dyrektor Państwowego Instytutu Sztuki Teatralnej obowiązany jest do udzielania nauki w wymiarze 6 godzin lekcyjnych tygodniowo.

§ 24. Nauczyciele, asystenci, instruktorzy i dyrektorzy Instytutów Sztuk Plastycznych, obowiązani są do udzielania nauki i innych zajęć w wymiarze, określonym w §§ 14 punkt d), 15, 16, 17, 18, 19.

PRZEPISY WSPÓLNE.

§ 25. Oprócz udzielania nauki, względnie pełnienia czynności asystenckich lub instruktorskich, do ogółu zajęć obowiązkowych nauczycieli i kierowników szkół należy spełnianie wszystkich czynności, przewidzianych osobnymi przepisami.

§ 26. (1) Gdy szczególne warunki organizacyjne szkoły w związku z planem godzin będą tego wymagały, nauczyciele i kierownicy szkół obowiązani są do udzielania nauki, względnie pełnienia czynności asystenckich lub instruktorskich w wymiarze wyższym, niż określony przepisami szczególnymi — czyli w godzinach nadliczbowych.

(2) Wymiar godzin nadliczbowych, do którego nauczyciele są zobowiązani, nie może przekraczać:

a) dla nauczycieli wszystkich typów szkół — 4 godzin tygodniowo,

b) dla kierowników wydziałów — 3 godzin tygodniowo,

c) dla dyrektorów i kierowników wszystkich typów szkół, z wyjątkiem kierowników publicznych szkół powszechnych (specjalnych) — 2 godzin tygodniowo.

(3) Kierownicy warsztatów, asystenci i instruktorzy w szkołach zawodowych zobowiązani są do pełnienia czynności w godzinach nadliczbowych w takim wymiarze, jaki wynika z warunków organizacyjnych szkoły w związku z planem godzin.

(4) Kierownicy publicznych szkół powszechnych (specjalnych) nie mogą być zatrudnieni w godzinach nadliczbowych.

§ 27. Za pracę w godzinach nadliczbowych przysługuje nauczycielowi (asystentowi, instruktorowi) dodatek służbowy w wysokości, określonej osobnymi przepisami.

§ 28. (1) Nauczyciel (kierownik wydziału, działu, warsztatu), asystent, instruktor i dyrektor (kierownik, przełożona), który otrzymał na podstawie właściwych przepisów zniżkę obowiązującego go wymiaru godzin nauczania, względnie wymiaru godzin czynności asystenckich lub instruktorskich, nie może być w tym czasie zatrudniony w godzinach nadliczbowych.

(2) Przepis ustępu poprzedniego nie dotyczy nauczycieli, pełniących obowiązki kierowników ognisk metodycznych, którzy mogą być zatrudnieni w godzinach nadliczbowych w wymierze najwyżej 3 godzin tygodniowo.

§ 29. (1) Nauczyciel, który zgodnie z przepisanym planem godzin nie udzielał w pewnych okresach roku szkolnego nauki w obowiązującym go wymiarze godzin lekcyjnych tygodniowo, powinien tę brakującą liczbę godzin lekcyjnych, o ile organizacja planu nauki tego wyma-

ga, uzupełnić w innych okresach roku szkolnego, przy czym nie można go zobowiązać do większej liczby godzin, niż 32 tygodniowo.

(2) Gdy wskutek tego w pewnych okresach nauczyciel udzielał nauki w wymiarze wyższym od normalnie go obowiązującego, prawo do dodatku służbowego za godziny nadliczbowe przysługiwać mu będzie dopiero po uzupełnieniu wszystkich godzin, brakujących mu do normalnego wymiaru w poszczególnych okresach roku szkolnego.

§ 30. (1) Nauczyciel, przydzielony do szkoły innego typu, obowiązany jest do udzielania nauki i innych zajęć w wymiarze, przewidzianym dla nauczycieli tej szkoły, do której został przydzielony.

(2) Postanowienia poprzedniego ustępu nie dotyczą nauczyciela, pozostającego na etacie jednej szkoły, któremu władza poleciła równocześnie spełnianie obowiązków w innej szkole.

§ 31. (1) Jeżeli nauczyciel naucza przedmiotów, należących do różnych kategoryj, to za kategorię zasadniczą, według której oznacza się obowiązujący go wymiar godzin lekcyjnych, przyjmuje się kategorię, obejmującą przedmioty, do nauczania których posiada kwalifikacje nauczycielskie, lub które głównie studiował, względnie te, których naucza w największej liczbie godzin.

(2) Przy równej liczbie godzin nauczania przedmiotów różnych kategoryj, za kategorię zasadniczą, według której oznacza się obowiązujący nauczyciela wymiar godzin lekcyjnych, przyjmuje się kategorię przedmiotów, do nauczania których posiada kwalifikacje.

(3) Jeżeli nauczyciel, o którym mowa w ustępie poprzednim, udziela lekcyj przedmiotów kategorii zasadniczej w liczbie godzin, nie dosięgającej obowiązującego go w tej kategorii przedmiotów wymiaru, wówczas powinien brakującą liczbę godzin uzupełnić równą jej liczbą godzin, udzielanych przez niego przedmiotów innych kategoryj.

(4) Nauczyciel ćwiczeń cielesnych może brakującą mu do obowiązującego go wymiaru liczbę godzin lekcyjnych uzupełnić godzinami przysposobienia sportowego, prowadzonego przez niego w szkole w godzinach popołudniowych, a jeśli nauczyciel ten jest lekarzem, może brakującą liczbę godzin lekcyjnych uzupełnić godzinami zajęć higieniczno - lekarskich.

(5) Nauczyciel, będący kierownikiem pedagogicznym hufca szkolnego, może brakującą mu do obowiązującego wymiaru liczbę godzin lekcyjnych uzupełnić najwyżej 4 godzinami zajęć w hufcu szkolnym.

(6) Nauczyciel, będący wychowawcą internatu, może brakującą mu do obowiązującego wymiaru liczbę godzin lekcyjnych uzupełnić najwyżej 10 godzinami wychowawstwa w internacie. W tym przypadku nie przysługuje mu dodatek służbowy wychowawcy internatu, a za pozostałe ewentualnie z liczby 10 godziny wychowawstwa, przekraczające obowiązujący go wymiar godzin nauczania, otrzymuje dodatek służbowy za godziny nadliczbowe.

POSTANOWIENIA KOŃCOWE.

§ 32. (1) Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 września 1937 r.

(2) Z dniem tym tracą moc obowiązującą wszelkie przepisy wydane dotychczas w sprawach objętych rozporządzeniem niniejszym, w szczególności rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 24 stycznia 1934 r. o wymiarze godzin nauczania oraz innych zajęć obowiązkowych nauczycieli i kierowników szkół (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 1, poz. 4), z dnia 26 maja 1934 r. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 4, poz. 57) i z dnia 29 października 1934 r. o wymiarze zajęć asystentów i instruktorów w szkołach zawodowych (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 8, poz. 123).

Minister Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego:
W. Świętosławski.

96.

ROZPORZĄDZENE

Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

z dnia 10 sierpnia 1937 r. (BP-14572/37)

o dodatkach służbowych, należnych pozostającym na etacie Państwa nauczycielom szkół państwowych i publicznych z tytułu nauczania i zajęć w godzinach nadliczbowych oraz z tytułu pracy w szkołach zawodowych i specjalnych w charakterze wybitnego fachowca.

Na podstawie § 40 punkt e) oraz § 65 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 grudnia 1933 r. o zasadach zaszeregowania funkcjonariuszów państwowych do grup uposażenia i au-

tomatycznego przechodzenia nauczycieli do wyższych grup uposażenia, o dodatkach lokalnych, funkcyjnych i służbowych oraz o umundurowaniu niższych funkcjonariuszów państwowych (Dz. U. R. P. Nr. 102, poz. 781) postanawiam, co następuje:

A. Dodatki służbowe z tytułu nauczania we wszystkich typach szkół oraz z tytułu pełnienia czynności asystenckich lub instruktorskich w szkołach zawodowych.

§ 1. Nauczyciele wszystkich typów szkół za nauczanie — a asystenci i instruktorzy warsztatowi w szkołach zawodowych za pełnienie czynności asystenckich lub instruktorskich — w godzinach nadliczbowych, tj. przekraczających wymiar, ustalony w §§ 1—3, 7—12, 14—17 i 19—24 rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 10 sierpnia 1937 r. o wymiarze godzin nauczania oraz innych zajęć obowiązkowych nauczycieli i kierowników szkół (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 10, poz. 316) otrzymują dodatek służbowy nazwany w dalszym ciągu dodatkiem służbowym za godziny nadliczbowe.

§ 2. (1) Dodatek służbowy za godziny nadliczbowe wypłaca się:

a) jeśli nauczanie, względnie pełnienie czynności asystenckich lub instruktorskich w godzinach nadliczbowych trwa przez pełne dwa półrocza nauki szkolnej — przez 12 miesięcy:
b) jeśli zajęcia powyższe trwają tylko przez pierwsze półrocze nauki szkolnej, kończące się w grudniu, — przez 4 miesiące, a w zawodowych szkołach przemysłowych i dokształcających, w których pierwsze półrocze kończy się w styczniu — przez 6 miesięcy;
c) jeśli zajęcia te trwają przez pełne drugie półrocze nauki szkolnej — przez 6 miesięcy;
d) jeśli zajęcia te trwają przez okres co najmniej 5 lub więcej pełnych miesięcy, lecz nie przez pełne dwa półrocza nauki szkolnej — przez liczbę miesięcy o 1 większą od liczby miesięcy, w ciągu których zajęcia te trwały;
e) jeśli zajęcia te trwają przez okres krótszy niż 5 miesięcy — przez okres, w którym one trwały, z tym, że nauczycielowi, który rozpoczął lub zakończył zajęcia w środku miesiąca, względnie i rozpoczął i zakończył zajęcia w środku miesiąca, należy za okresy czasu krótsze od pełnego miesiąca wypłacać za każdy dzień 1/30 stawki miesięcznej.

(2) Dodatek służbowy za 11 i 12 miesiąc (punkt a) i dodatek służbowy za miesiąc dodatkowy (punkt d), określa się w wymiarze, odpowiadającym należności dla danego miesiąca za średnią miesięczną liczbę godzin nadliczbowych w okresie czasu, w ciągu którego nauczyciel był zatrudniony.

§ 3. Dodatek służbowy za godziny nadliczbowe płatny jest z góry lub z dołu w zależności od rodzaju godzin nadliczbowych. Z góry płatne są godziny nadliczbowe, przydzielone nauczycielowi na dany rok szkolny na podstawie ustalonego z góry i zatwierdzonego na cały rok szkolny podziału czynności grona nauczycielskiego. Z dołu natomiast płatne są godziny nadliczbowe, dla których okres trwania nie może być z góry ustalony (np. za godziny nadliczbowe, wynikające z powierzenia zastępstw osób chorych i urlopowanych bezterminowo).

§ 4. Stawki miesięczne dodatku służbowego za 1 obowiązkową godzinę nadliczbową w tygodniu (§ 26 rozporządzenia Ministra W. R. i O. P. o wymiarze godzin nauczania oraz innych zajęć obowiązkowych nauczycieli i kierowników szkół) są następujące:

1) w przedszkolach	zł 5.—
2) w publicznych szkołach powszechnych (specjalnych) i w szkołach ćwiczeń	zł 5.—
3) w szkołach średnich ogólnokształcących i zakładach kształcenia nauczycieli	zł 10.—
4) w szkołach zawodowych i instytutach sztuk plastycznych:	
a) dla nauczycieli	zł 12.—
b) dla asystentów oraz instruktorów	zł 8.—
5) w Państwowych Instytutach: Nauczycielskim, Pedagogiki Specjalnej, Robót Ręcznych, na Państwowych Wyższych Kursach Nauczycielskich i w Państwowych Pedagogiach	zł 12.—
6) w konserwatoriach muzycznych za nauczanie przedmiotów:	
a) I i II kategorii	zł 10.—
b) III kategorii	zł 12.—
c) IV kategorii	zł 16.—

§ 5. Godziny nadliczbowe nadobowiązkowe (tj. przekraczające wymiar, przewidziany w § 26 ust. 2 rozporządzenia Ministra W. R. i O. P. o wymiarze godzin nauczania i innych zajęć obowiązkowych nauczycieli i kierowników szkół), opłaca się według stawek ustalonych dla nauczycieli kontraktowych, nie zajętych w pełnym wymiarze godzin, z tym, że stawka miesięczna za 1 godzinę nadliczbową w szkołach zawodowych nie może przekroczyć 12 zł.

§ 6. (1) Przy obliczaniu godzin nadliczbowych dla nauczycieli szkół zawodowych, którzy zamiast nauczać w szkole przeprowadzają ćwiczenia polowe, związane z nauczaniem przedmiotów zawodowych w liczbie godzin przewyższającej wymiar zajęć, obowiązujący ich w myśl § 14 i 17 rozporządzenia o wymiarze godzin nauczania i innych zajęć obowiązkowych nauczycieli i kierowników szkół — należy z liczby faktycznie odbytych godzin ćwiczeń w tygodniu wziąć 2/3 (z zaokrągleniem wyniku do całości), po czym w przypadku, gdy otrzymana liczba jest większa od liczby godzin obowiązującego wymiaru zajęć — znaleźć różnicę tych liczb; otrzymana różnica stanowić będzie liczbę godzin nadliczbowych, za które przysługuje nauczycielowi dodatek służbowy.

(2) W miesiącach, w których nauczyciel otrzymuje w ten sposób obliczoną należność za godziny nadliczbowe, nie mogą mu już być wypłacane dodatki służbowe za godziny nadliczbowe z tytułu nauczania lub innych zajęć w szkole.

B. Dodatki służbowe z tytułu innych zajęć w godzinach nadliczbowych.

§ 7. Nauczyciele ćwiczeń cielesnych (przysposobienia sportowego) otrzymują na zasadach, przewidzianych w §§ 1 — 5, dodatek służbowy w wysokości miesięcznej zł 10.— za jedną godzinę w tygodniu przysposobienia sportowego, prowadzonego w myśl obowiązujących przepisów.

C. Dodatki służbowe z tytułu prac w szkołach zawodowych i specjalnych w charakterze wybitnego fachowca.

§ 8. Stawki dodatków służbowych dla wybitnych fachowców w szkołach zawodowych i specjalnych ustala w każdym poszczególnym przypadku Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

§ 9. (1) Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 września 1937 r.

(2) Z dniem tym tracą moc obowiązującą rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w sprawie dodatków służbowych, należnych nauczycielom szkół państwowych i publicznych, pozostającym na etacie Państwa, z tytułu nauczania i zajęć nadliczbowych oraz z tytułu pracy w szkołach zawodowych i specjalnych w charakterze wybitnego fachowca, z dnia 24 stycznia 1934 r. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 1, poz. 5), z dnia 26 maja 1934 r. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 4, poz. 58), z dnia 14 czerwca 1935 r. (D. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 7, poz. 79) i z dnia 4 czerwca 1936 r. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr 4, poz. 81), oraz wszelkie inne przepisy, wydane w sprawach objętych niniejszym rozporządzeniem.

Minister Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego:
W. Świętosławski.

97.

ROZPORZĄDZENIE

Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

z dnia 10 sierpnia 1937 r. (BP-14573/37)

o wynagrodzeniu opłacanych przez Państwo kontraktowych nauczycieli szkół państwowych i publicznych.

Na podstawie art. 1 ustawy z dnia 4 czerwca 1920 r. o tymczasowym ustroju władz szkolnych (Dz. U. R. P. Nr. 50, poz. 304) ustalam następujące normy wynagrodzenia opłacanych przez Państwo kontraktowych nauczycieli w szkołach państwowych i publicznych.

A. Wynagrodzenie nauczycieli, zajętych w pełnej liczbie godzin.

§ 1. Przez pełną liczbę godzin nauczania, względnie pełnienia czynności asystenckich lub instruktorskich, rozumieć należy liczbę godzin, określoną jako wymiar zajęć obowiązkowych nauczycieli etatowych w rozporządzeniu Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 10 sierpnia 1937 r. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 10 poz. 316).

§ 2. Wychowawczynie w przedszkolach otrzymują wynagrodzenie, równające się uposażeniu funkcjonariuszów państwowych XI grupy.

§ 3. (1) Nauczyciele w publicznych szkołach powszechnych (szkołach specjalnych, szkołach ćwiczeń) otrzymują wynagrodzenie, równające się uposażeniu funkcjonariuszów państwowych X grupy.

(2) Nauczyciele, których zaangażowano w charakterze zastępców chorych lub urlopowanych nauczycieli, mogą otrzymywać ryczałtowe wynagrodzenie miesięczne, równające się uposażeniu funkcjonariuszów państwowych XI grupy.

§ 4. (1) Kwalifikowani nauczyciele w szkołach średnich ogólnokształcących i zakładach kształcenia nauczycieli otrzymują wynagrodzenie, równające się uposażeniu VIII grupy.

(2) Niekwalifikowani nauczyciele w tych szkołach otrzymują wynagrodzenie, równające się uposażeniu IX grupy.

§ 5. Nauczyciele w szkołach zawodowych otrzymują wynagrodzenie, równające się uposażeniu jednej z grup od IX do VI, według indywidualnych umów w granicach etatów, wykazanych w budżecie.

§ 6. (1) Asystenci i instruktorzy w szkołach zawodowych otrzymują wynagrodzenie, równające się uposażeniu jednej z grup od IX do VII, według indywidualnych umów w granicach etatów, wykazanych w budżecie.

(2) Praktykanci w szkołach rolniczych, ogrodniczych i leśnych otrzymują za ogół swych czynności ryczałtowe wynagrodzenie w wysokości 100 złotych miesięcznie.

§ 7. Dyrektorzy lub kierownicy w szkołach zawodowych (kierownicy wydziałów i warsztatów) otrzymują wynagrodzenie na zasadach, przewidzianych dla nauczycieli tych szkół z tym, że ponadto przysługuje im dodatek służbowy według stawek, ustalanych przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

§ 8. Nauczyciele w konserwatoriach muzycznych, instytutach sztuk plastycznych i Państwowym Instytucie Sztuki Teatralnej otrzymują wynagrodzenie, równające się uposażeniu jednej z grup od VIII do V wedug indywidualnych umów w granicach etatów, wykazanych w budżecie.

§ 9. Dyrektor Państwowego Instytutu Sztuki Teatralnej otrzymuje wynagrodzenie, równające się uposażeniu VI lub V grupy.

§ 10. (1) Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego może zezwolić, aby wynagrodzenie umowne było o jedną grupę wyższe od wynagrodzenia, określonego w §§ 2, 3, 4, 5, 6 i 7, a to zależnie od liczby lat pracy nauczycielskiej lub praktyki zawodowej, oraz kategorii wykładanych przedmiotów.

(2) Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego może również przyznać wybitnym fachowcom-nauczycielom, asystentom lub instruktorom — w szkołach zawodowych i artystycznych dodatkowe wynagrodzenie, wynoszące najwyżej 100% otrzymywanego wynagrodzenia.

B. Wynagrodzenie za godziny nadliczbowe.

§ 11. (1) Przez godziny nadliczbowe rozumie się godziny nauczania, względnie pełnienia czynności asystenckich lub instruktorskich, przekraczające wymiar godzin, ustalony w §§ 1—3, 7—12, 14—17 i 19—24 rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 10 sierpnia 1937 r. o wymiarze godzin nauczania oraz innych zajęć obowiązkowych nauczycieli i kierowników szkół (Dziennik Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 10, poz. 316).

(2) Nauczyciele wszystkich typów szkół za nauczanie, a asystenci i instruktorzy warsztatowi w szkołach zawodowych za pełnienie czynności asystenckich lub instruktorskich w godzinach nadliczbowych otrzymują dodatkowe wynagrodzenie, którego stawki miesięczne za jedną godzinę tygodniowo wynoszą:

1) w przedszkolach . . . . zł 5.—
2) w publicznych szkołach powszechnych (specjalnych i szkołach ćwiczeń) zł 5.—
3) w szkołach średnich ogólnokształcących i zakładach kształcenia nauczycieli . . . . zł 10.—
4) w szkołach zawodowych i instytutach sztuk plastycznych:
   a) dla nauczycieli . . . . . . zł 12.—
   b) dla asystentów oraz instruktorów zł 8.—
5) w Państwowych Instytutach: Nauczycielskim, Pedagogiki Specjalnej, Robót Ręcznych, na Państwowych Wyższych Kursach Nauczycielskich i w Państwowych Pedagogiach . . zł 12.—
6) w konserwatoriach muzycznych, za nauczanie przedmiotów:
   a) I i II kategorii . . . . . . zł 10.—
   b) III kategorii . . . . zł 12.—
   c) IV kategorii . . . . zł 16.—

(3) Wynagrodzenie za godziny nadliczbowe wypłaca się również za miesiące wakacyjne, o ile objęte one są czasem trwania umowy i o ile zajęcia w godzinach nadliczbowych trwały w ciągu

conajmniej 5 miesięcy roku szkolnego. Wysokość tego wynagrodzenia za jeden miesiąc oblicza się mnożąc przez odpowiednią stawkę iloraz, otrzymany z podzielenia przez 10 sumy godzin nadliczbowych w tygodniu w poszczególnych miesiącach (miesiące bez godzin nadliczbowych = 0).

C. Wynagrodzenie nauczycieli, nie zajętych w pełnym wymiarze godzin (z wyjątkiem nauczycieli publicznych szkół powszechnych).

§ 12. (1) Nauczyciele i asystenci oraz instruktorzy, nie zajęci w pełnym wymiarze godzin, otrzymują wynagrodzenie ryczałtowe, ustalane w zależności od liczby godzin nauczania, względnie pełnienia czynności asystenckich lub instruktorskich w tygodniu, oraz określonej w niniejszym rozporządzeniu stawki wynagrodzenia miesięcznego za jedną godzinę wymienionych wyżej zajęć tygodniowo w danej kategorii szkół i nauczycieli.

(2) Stawka miesięczna za jedną godzinę zajęć tygodniowo wynosi:

1) w przedszkolach . . . . zł 5.—
2) w szkołach średnich ogólnokształcących i liceach pedagogicznych:
   a) dla nauczycieli kwalifikowanych zł 10.—
   b) dla nauczycieli niekwalifikowanych . . . . zł 8.—
3) w szkołach zawodowych i instytutach sztuk plastycznych:
   a) dla nauczycieli . . . . zł 7—25
   b) dla asystentów i instruktorów zł 5—12
4) w Państwowych Instytutach: Nauczycielskim, Pedagogiki Specjalnej, Robót Ręcznych, na Państwowych Wyższych Kursach Nauczycielskich i w Państwowych Pedagogiach . . zł 20.—
5) w konserwatoriach muzycznych nauczający przedmiotów:
   I kategorii miesięcznie . . . . zł 11.—
   II „ „ . . . . zł 16.—
   III „ „ . . . . zł 20.—
   IV „ „ . . . . zł 25.—
6) w instytucie sztuki teatralnej za nauczanie akompaniamentu fortepianowego . . . . zł 11.—
   wszelkich innych przedmiotów, wchodzących w zakres nauczania . . . zł 20.—

(3) Wymienione w ustępie poprzednim w punktach 3) do 6) stawki może Minister zwiększyć aż do 100% w stosunku do wybitnych fachowców.

(4) Dla określenia właściwej stawki wynagrodzenia za jedną godzinę tygodniowo w przypadkach, przewidzianych w punkcie 3) należy najpierw ustalić kwotę wynagrodzenia (§§ 5, 6, 7 i 8) jaką by dany nauczyciel, asystent lub instruktor otrzymał, gdyby był zajęty w pełnym wymiarze godzin, po czym podzielić wspomnianą kwotę przez liczbę godzin obowiązującego wymiaru. Otrzymany iloraz, zaokrąglony do dziesiątek groszy, stanowi poszukiwaną stawkę z tym zastrzeżeniem, że nie może ona przekraczać w przypadkach, przewidzianych w punkcie 3 a) zł 25, a w punkcie 3 b) zł 12.—.

(5) Wynagrodzenie, obliczone na zasadzie ustępów poprzednich, wypłaca się zasadniczo w miesiącach nauki szkolnej. Za miesiące wakacyjne — o ile objęte są umową — wynagrodzenie za 1 miesiąc oblicza się, mnożąc średnią liczbę godzin tygodniowo w miesiącach przepracowanych — przez odpowiednią stawkę.

D. Zawieranie umowy.

§ 13. (1) Stosunek pracy kontraktowych nauczycieli (asystentów, instruktorów, wychowawczyń przedszkoli) opiera się na umowie, którą należy zawierać z każdym pracownikiem (z wyjątkiem nauczycieli, wymienionych w § 15) pisemnie według załączonego wzoru Nr 1. Spisanie i zatwierdzenie umowy powinno z reguły nastąpić przed rozpoczęciem pełnienia obowiązków.

(2) Władzą powołaną do zawarcia umowy jest Inspektor Szkoły, Kurator okręgu szkolnego (Wojewoda śląski, Kurator Liceum Krzemienieckiego) lub Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, zależnie od tego, której z tych władz szkoła podlega bezpośrednio.

(3) Kurator Okręgu Szkolnego lub Minister może upoważnić do zawarcia umowy dyrektorów zakładów naukowych. Z nauczycielem, który ma być zatrudniony w kilku szkołach, zawiera umowę na łączną liczbę godzin ten dyrektor, który do zawarcia umowy został upoważniony. Umowa podlega zawsze zatwierdzeniu przez władzę, dającą upoważnienie do jej zawarcia. Dyrektor zakładu naukowego, upoważniony do zawarcia umowy, przesyła dwa egzemplarze umowy, podpisane przez pracownika wraz z jednym odpisem tej umowy władzy upoważniającej. Władza zatrzymuje jeden egzemplarz umowy w swych aktach, drugi zaś, — przeznaczony dla pracownika — wraz z odpisem po jego uwierzytelnieniu zwraca dyrekcji właściwego zakładu naukowego.

E. Czas trwania umowy.

§ 14. (1) Przy określaniu czasu trwania umowy z kontraktowymi nauczycielami (asystentami, instruktorami, wychowawczyniami przedszkoli) w szkołach państwowych i publicznych, opłacanymi przez Państwo, stosować należy następujące zasady:

a) jeżeli nauczyciel ma być zatrudniony przez pełne dwa półrocza nauki szkolnej, umowę zawrzeć należy na przeciąg czasu od 1 września do 31 sierpnia następnego roku;

b) jeżeli nauczyciel zatrudniony ma być tylko przez pierwsze półrocze nauki szkolnej, kończące się w grudniu — umowę zawrzeć należy na czas od 1 września do 31 grudnia, a w zawodowych szkołach przemysłowych i dokształcających, w których pierwsze półrocze kończy się w styczniu — umowę zawrzeć należy od 1 września do końca lutego;

c) jeżeli nauczyciel zatrudniony ma być przez pełne drugie półrocze, umowę zawrzeć należy na czas od 1 stycznia, a w zawodowych szkołach przemysłowych i dokształcających od 1 lutego do 31 lipca;

d) jeżeli nauczyciel ma być zatrudniony w ciągu krótszego czasu, niż pełne półrocze nauki szkolnej, lub jeżeli ma rozpocząć pracę w ciągu pierwszego, a zakończyć w ciągu lub z końcem drugiego półrocza nauki szkolnej, umowę zawrzeć należy na tyle miesięcy, przez ile nauczyciel ma być faktycznie zatrudniony; w przypadku jednak, gdy okres pracy ma trwać dłużej, niż pięć miesięcy, umowę zawrzeć należy na jeden miesiąc dłuższy od liczby miesięcy, w ciągu których nauczyciel ma być faktycznie zatrudniony.

(2) O ile dla niektórych typów szkół w szkolnictwie zawodowym będzie ustalona odmienna organizacja roku szkolnego, niż przyjęta w rozporządzeniach Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 4 maja 1935 r. o organizacji roku szkolnego (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr 4, poz. 36) i z dnia 3 lipca 1936 r. o organizacji roku szkolnego w zawodowych szkołach przemysłowych i dokształcających (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 5, poz. 121), przy której przepisy niniejszego rozporządzenia nie dadzą się w całej rozciągłości zastosować, wówczas dla nauczycieli takich jednostek szkolnych czas trwania umowy określony będzie osobnymi zarządzeniami Ministerstwa.

(3) Postanowienia niniejszego paragrafu nie dotyczą nauczycieli wymienionych w § 15.

F. Wynagrodzenie nauczycieli w publicznych szkołach powszechnych (w szkołach specjalnych), szkołach ćwiczeń, nie zajętych w pełnym wymiarze godzin.

§ 15. Nauczyciele w publicznych szkołach powszechnych (szkołach specjalnych, szkołach ćwiczeń), nie zajęci w pełnym wymiarze godzin, otrzymują wynagrodzenie w wysokości 1 zł za każdą odbytą godzinę nauki.

§ 16. Wynagrodzenie to płatne jest miesięcznie z dołu. Wymierza je Kurator okręgu szkolnego (wojewoda śląski) na podstawie wniosku inspektora szkolnego (dyrektora zakładu kształcenia nauczycieli), opartego na rozkładzie zajęć, oraz, na sporządzonym przez kierownika szkoły wykazie odbytych godzin nauki.

§ 17. (1) Z nauczycielami w publicznych szkołach powszechnych, nie zajętymi w pełnym wymiarze godzin, nie należy zawierać umów, lecz na dowód powierzenia nauczania, doręczać pisma według załączonego wzoru Nr 2.

(2) Miesięczny wykaz godzin tych nauczycieli sporządza według załączonego wzoru Nr 3 kierownik szkoły i przesyła go w ostatnim dniu miesiąca inspektorowi szkolnemu. Inspektor szkolny sporządza wykaz godzin dla całego obwodu szkolnego według załączonego wzoru Nr 4 i przesyła w ciągu pierwszych pięciu dni następnego miesiąca kuratorium z wnioskiem o asygnowanie wynagrodzenia.

§ 18. (1) Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 września 1937 r.

(2) Z dniem tym traci moc obowiązującą rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 24 stycznia 1934 r. w sprawie wynagrodzenia nauczycieli kontraktowych szkół państwowych i publicznych, opłacanych przez Państwo (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr 1, poz. 6) wraz ze zmianami, dokonanymi rozporządzeniami Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 26 maja 1934 r. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr 4, poz. 59), z dnia 30 kwietnia 1935 r. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr

4, poz. 35) i z dnia 11 czerwca 1935 r. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr 6, poz. 62).

Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego:
W. Świętosławski.

Załącznik do rozporządzenia Ministra W. R. i O. P. z dnia 10. VIII. 37 r. (Nr BP-14573/37).

Wzór Nr 1.

UMOWA

o pracę, zawarta w . . . . dnia . . . . 193 . . r. między . . . . działającym w imieniu Skarbu Państwa, jako pracodawcy, a p. . . . . jako pracownikiem.

1) Pan . . . . zwan . . w dalszej treści umowy niniejszej pracownikiem, przyjmuje na siebie od dnia . . . . 193 r. do dnia . . . . obowiązki nauczyciela, asystenta, instruktora, wychowawczyni przedszkola . . . . w . . . . . .

a) w wymiarze . . . . . godzin zasadniczych i . . . . . godzin nadliczbowych tygodniowo w pierwszym półroczu nauki szkolnej,
b) w wymiarze . . . . . godzin zasadniczych i . . . . godzin nadliczbowych tygodniowo w drugim półroczu nauki szkolnej.

2) Pracownik będzie otrzymywał wynagrodzenie, równające się uposażeniu funkcjonariuszów państwowych . . grupy, wypłacane miesięcznie z góry przez czas trwania umowy.

Za godziny nadliczbowe pracownik będzie otrzymywał dodatkowe wynagrodzenie, wypłacane miesięcznie z góry w wysokości zł . . . . za jedną godzinę tygodniowo, z wyjątkiem miesięcy wakacyjnych, kiedy za każdy objęty umową miesiąc, przysługuje mu to wynagrodzenie — o ile zajęcia w godzinach nadliczbowych trwały przez co najmniej 5 miesięcy roku szkolnego — w wysokości kwoty, równającej się iloczynowi, powstałemu z pomnożenia wymienionej wyżej stawki przez iloraz, otrzymany z podzielenia przez 10 sumy ilości godzin nadliczbowych tygodniowo w poszczególnych miesiącach kalendarzowych roku szkolnego (miesiące bez godzin nadliczbowych = 0).

*) Pracownik będzie otrzymywał wynagrodzenie ryczałtowe, płatne miesięcznie z góry w wysokości złotych . . . . za jedną godzinę tygodniowo, z wyjątkiem miesięcy wakacyjnych, kiedy za każdy objęty umową miesiąc przysługuje mu wynagrodzenie w wysokości, równającej się iloczynowi, powstałemu z pomnożenia stawki miesięcznej przez średnią liczbę godzin tygodniowo w miesiącach przepracowanych.

W razie podróży służbowych lub delegacji przysługują pracownikowi należności według norm, obowiązujących dla funkcjonariuszów państwowych, pobierających uposażenie grupy . . . .

3) W razie niemożności pełnienia obowiązków wskutek powołania do pełnienia czynności sędziego przysięgłego, ławnika sądu pracy, albo innych obowiązków obywatelskich, nałożonych przepisami prawa publicznego, albo też wskutek wykluczenia od zajęć przez władzę sanitarną, dla zapobieżenia rozwleczeniu choroby zaraźliwej, pracownik zachowuje przez okres trzech misięcy prawo do wynagrodzenia, zmniejszonego o kwoty, otrzymane ze Skarbu Państwa w razie powołania do pełnienia wyżej wymienionych obowiązków obywatelskich, albo też wykluczenia od zajęć przez władze sanitarne. W razie powołania do ćwiczeń wojskowych rezerwy, pracownik zatrzymuje na czas tych ćwiczeń wynagrodzenie, określone w punkcie 2). We wszystkich wymienionych wyżej wypadkach niemożności pełnienia obowiązków prawo do wynagrodzenia gaśnie przed upływem trzech miesięcy, jeżeli w ciągu tych trzech miesięcy umowa niniejsza ulegnie rozwiązaniu wskutek upływu czasu, na który ją zawarto. W razie powołania do czynnej służby wojskowej na pięć miesięcy w myśl art. 62 ustawy z dnia 23 maja 1924 r. o powszechnym obowiązku wojskowym, oraz w razie powołania do służby wojskowej na skutek mobilizacji lub częściowego uzupełnienia wojska do stopy wojennej, przestanie pracownik otrzymywać wynikające z niniejszej umowy wynagrodzenie z końcem miesiąca, w którym nastąpiło wcielenie.

4) Pracownik zobowiązuje się ściśle stosować do ustaw, regulaminów, instrukcyj i innych przepisów, obowiązujących nauczycieli szkoły, w której pracuje, oraz do zarządzeń władz nad tą szkołą przełożonych.

5) W razie uchylenia warunkom umowy mogą być nałożone na pracownika kary pieniężne do wysokości 10% wynagrodzenia, niezależnie od możności stosowania innych rygorów.

6) Rozwiązanie stosunku pracy z niniejszej umowy następuje:

Uwaga: Ustęp oznaczony *) ważny jest tylko dla umów, zawieranych z nauczycielami o niepełnym wymiarze godzin. W tych wypadkach skreślić należy dwa pierwsze ustępy punktu 2).

a) wskutek upływu czasu, na który umowę zawarto,

b) w razie przejścia pracownika do służby o charakterze publiczno-prawnym, z dniem poprzedzającym dzień, od którego będzie przysługiwało pracownikowi uposażenie służbowe na podstawie nominacji,

c) w razie powołania pracownika do odbycia obowiązkowej służby wojskowej, z dniem wcielenia,

d) z chwilą śmierci pracownika.

Umowa nie ulega rozwiązaniu z powodu powołania pracownika do służby wojskowej na skutek mobilizacji lub częściowego uzupełnienia wojska do stopy wojennej, względnie z powodu powołania do pięciomiesięcznej obowiązkowej służby czynnej w wojsku stałym, o ile stosunek pracy do chwili powołania trwał co najmniej rok.

Po upływie trzech miesięcy niepełnienia obowiązków z powodu choroby lub nieszczęśliwego wypadku może . . . . uznać umowę za rozwiązaną.

Umowa niniejsza może być każdej chwili rozwiązana przed upływem czasu na jaki została zawarta. W tym wypadku rozwiązanie stosunku pracy następuje po wypowiedzeniu umowy przez pracodawcę lub pracownika. Wypowiedzenie dokonane być winno na piśmie najpóźniej na 6 tygodni naprzód na koniec kwartału kalendarzowego.

W razie popełnienia przez pracownika zaniedbania lub czynu, który bądź to podpada pod powszechnie obowiązujące ustawy karne i ścigany ma być w drodze karno-sądowej, bądź też stanowiłby, jeśliby się go dopuścił funkcjonariusz państwowy, występek służbowy w rozumieniu odnośnych ustaw i przepisów, służyć będzie . . . . prawo jednostronnego uznania niniejszej umowy za rozwiązaną natychmiast. Decyzja ta, która winna być umotywowana i doręczona na piśmie, powoduje rozwiązanie stosunku pracy z chwilą jej doręczenia i wstrzymanie z tą chwilą określonego w punkcie 2) wynagrodzenia. O ile decyzja ta nie wyszła od władzy naczelnej (której decyzja nie podlega dalszemu tokowi instancyj) będzie pracownikowi służyło prawo odwołania się od tej decyzji w ciągu 14 dni od dnia następującego po dniu doręczenia do władzy bezpośrednio wyższej. Orzeczenie wydane w II instancji jest ostateczne. Odwołanie nie ma w żadnym wypadku mocy wstrzymującej, a tylko w razie uchylenia decyzji pierwszej przez władzę wyższej instancji będzie pracownikowi służyło prawo żądania przywrócenia go do pełnienia obowiązków na warunkach niniejszej umowy, przy czym wynagrodzenie, jakie należałoby się od chwili zwolnienia, winno być dodatkowo wypłacone. Poza tym zrzeka się pracownik prawa podnoszenia z powodu wyżej unormowanego jednostronnego natychmiastowego rozwiązania umowy jakichkolwiek zarzutów, względnie żądania jakiegokolwiek odszkodowania.

7) W razie rozwiązania stosunku pracy pracownik będzie obowiązany zwrócić otrzymane zaliczki i uregulować zaciągnięte względem pracodawcy (Skarbu Państwa) zobowiązania pieniężne i inne.

8) Dla wszystkich sporów, jakie mogą wyniknąć z niniejszej umowy, będą w I instancji kompetentne sądy przedmiotowo-właściwe, mające siedzibę w . . . .

. . . . dnia . . . 193 r.

Podpis przedstawiciela władzy:

Podpis pracownika:

Załącznik do rozporządzenia Ministra W.R. i O.P. z dnia 10. VIII. 37 r. (Nr BP—14573/37)

INSPEKTOR SZKOLNY

w ....

Nr ..../3

Dnia ....

Wzór Nr 2.

Do

....

....

w ....

Na zasadzie wyrażonej w dniu .... zgody, powierzam .... od dnia .... do dnia .... nauczanie .... w publicznej szkole powszechnej w .... z obowiązkiem udzielania nauki w wymiarze .... godzin lekcyjnych tygodniowo.

Wynagrodzenie będzie .... otrzymywał miesięcznie z dołu w wysokości zł 1·— za każdą odbytą godzinę lekcyjną.

Inspektor szkolny:

KIEROWNICTWO
PUBLICZNEJ SZKOŁY POWSZECHNEJ

w ....

L. ..../3

Załącznik do rozporządzenia Ministra W.R. i O.P. z dnia 10. VIII. 37 r. (Nr BP—14573/37).

Wzór Nr 3.

.... dn. .... 193..... r.

Do

Inspektoratu Szkolnego

w ....

...., nauczyciel, nie zajęty

w pełnym wymiarze godzin, udzielał nauki w miesiącu .... w ilości ....

godzin lekcyjnych, odbytych w dniach ....

....

Dane powyższe oparte są na wpisach w dzienniku lekcyjnym i zgodne z prawdą.

Kierownik Publicznej Szkoły Powszechnej:

INSPEKTOR SZKOLNY

w ....

Nr ..../3

Załącznik do rozporządzenia Ministra W R. i O.P. z dnia 10. VIII. 37 r. (Nr BP—14573/37).

Wzór Nr 4.

WYKAZ

godzin lekcyjnych, odbytych w miesiącu .... 193..... r. przez nauczycieli publicznych szkół powszechnych nie zajętych w pełnym wymiarze godzin.

L. p.	Imię i nazwisko nauczyciela	Szkoły, w których udziela nauki	Rejony płatnicze w kolejnym porządku	Ilość godzin w szkołach	Nauczania godzin w miesiącu	Uwagi
1.	Jan Kowalski	publ. szkoła p. nr 23	1	15		
		publ. szkoła p. nr 41 w Łodzi		18	33	

98.

Nr O. 19799/37. Kraków, dnia 28 VII. 1937 r.

Do

Inspektoratów szkolnych, Dyrekcyj państwowych i prywatnych szkół średnich ogólnokształcących, zakładów kształcenia nauczycieli i szkół zawodowych w Okręgu

w sprawie

ruchu krajoznawczego wśród młodzieży szkolnej.

Nawiązując do zarządzenia z dnia 4 listopada 1935 r. Nr. O. 26920/35, ogłoszonego w Dz. Urz. Kuratorium Nr. 11 poz. 123 z 1935 zawiadamiam, że Ministerstwo W. R. i O. P. rozporządzeniem z dnia 8 lipca 1937 r. (II. W. 4412/37) okólnik Nr. 66 zwraca uwagę na wysokie wartości naukowe i wychowawcze ruchu krajoznawczego wśród młodzieży. Wszak wycieczki krajoznawcze wybitnie umożliwiają nauczycielstwu obserwację młodzieży poza murami szkoły i dają dużo sposobności do oddziaływania wychowawczego, a młodzież uczą na konkretnych i realnych przykładach organizacji zespołowych przedsięwzięć. Wycieczki krajoznawcze pogłębiają i uzupełniają w myśl obowiązujących programów wiedzę nabytą w szkole zwłaszcza zaś wiadomości z geografii, przyrody i kultury polskiej, a zmuszając do pokonywania trudności, wzmacniają tężyznę fizyczną przez zaprawianie do dłuższych marszów i znoszenia niewygód. Na krajoznawcze wycieczki bliższe i dalsze oraz na obozy letnie powinny być szczególnie wyzyskane przez szkoły okresy wiosenny, letni i jesienny. Dlatego planowa na szereg lat z góry ustalona praca w tym kierunku powinna przyczynić się do rozbudzenia w młodym pokoleniu umiłowania wędrówek po kraju rodzinnym i do krzewienia tą drogą miłości ziemi ojczystej.

W pracy nad podniesieniem ruchu krajoznawczego wśród młodzieży dużą pomoc mogą mieć dyrekcje i kierownictwa szkół w należycie zorganizowanych szkolnych kołach krajoznawczych, których organem jest wydawany w Krakowie miesięcznik „Orli Lot".

Kuratorium przypomina opiekunom szkolnych kół krajoznawczych obowiązek zgłoszenia swego akcesu do Komisji Kół Krajoznawczych młodzieży szkolnej Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego celem rejestracji kół i współpracy. Siedzibą Komisji jak i redakcji „Orlego Lotu" jest Kraków (Oleandry 4, Miejski Dom Wycieczkowy). Jeżeli istnieją sekcje okręgowe Komisji, lub przewidziane w większych miastach miejscowe koła opiekunów kół krajoznawczych młodzieży szkolnej, zgłoszenia powinny być dokonane przez odpowiednie niższe jednostki organizacyjne.

Podając niniejsze do wiadomości dyrekcjom i kierownictwom szkół, zwracam uwagę na potrzebę należytego uwzględnienia ruchu krajoznawczego w planach pracy szkół na najbliższy rok szkolny i lata następne z zastrzeżeniem, aby to nie wpłynęło ujemnie na realizację programu nauki.

Kurator Okręgu Szkolnego:
Józef Stypiński.

99.

Nr BP-29719/37. Kraków, dnia 28. VIII 1937 r.

Do

Inspektoratów Szkolnych, Dyrekcyj państwowych szkół średnich ogólnokształcących, zakładów kształcenia nauczycieli oraz szkół zawodowych w Okręgu

w sprawie

wynagrodzeń praktykantów urzędniczych i ulg kolejowych.

Nawiązując do zarządzenia, ogłoszonego w Dzienniku Urzędowym Kuratorium Okręgu Szkolnego Krakowskiego w Nr. 11 poz. 125 z roku 1935, zawiadamiam na podstawie rozporządzenia Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 9 lipca 1937 r. Nr. B-P. 13026/37, iż na skutek zapytania Ministerstwa Skarbu, czy postanowienia ustępu 3-go okólnika Prezydium Rady Ministrów Nr. 30 z dnia 12 października 1935 r. L. 106-27/54. (Okólnik iMinisterstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego Nr. 91 z dnia 28. X. 1935 r. Nr. BP. 23100/35 w sprawie ulg kolejowych) należy stosować również i do praktykantów urzędniczych w służbie państwowej, którzy, jakkolwiek pozostają poza etatem, otrzymują w czasie praktyki wynagrodzenie w kwotach ryczałtowych 80, 100 wzgl. 120 zł., jeśli chodzi o praktykantów I-szej kategorii, oraz 40 zł., jeśli chodzi o praktykantów II-iej kategorii — Prezydium Rady Ministrów wyjaśniło w piśmie, z dnia 15 kwietnia 1937 r. Nr. 40-6/31 co następuje: „Co do praktykantów, którzy nie otrzymują uposażenia ściśle według norm, ustalonych w § 5 rozporządzenia Rady Mi-

nistrów z dnia 19 grudnia 1933 r. (Dz. U. Rz. P. Nr. 102, poz. 781), Prezydium Rady Ministrów wyraża opinię, że należy ich uważać za bezpłatnych, a przyznane im wynagrodzenie ryczałtowe za zasiłki. Ponieważ służba przygotowawcza ma charakter publiczno-prawny, a uprawnienia praktykantów są unormowane przepisami, praktykanci płatni nie mogliby otrzymywać niższego uposażenia, niż określone w przepisach".

Kurator Okręgu Szkolnego:

J. Stypiński

100.

KOMUNIKATY.

Kuratorium odwołuje konkurs na stanowisko kierownika 7-klasowej publicznej szkoły powszechnej żeńskiej w Trzebini, ogłoszony w Nr. 9 Dziennika Urzędowego Kuratorium Okręgu Szkolnego Krakowskiego z 1934 r. Stanowisko to obsadzone zostało z urzędu.

Na podstawie art. 1 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr. 33 poz. 343) i ust. 1 § 2 rozporządzenia Ministra W. R. i O. P. z dnia 7. VI. 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 50 poz. 473) Kuratorium stwierdziło i przyjęło do wiadomości zamknięcie z końcem roku szkolnego 1936/37 prywatnej 7-kl. szkoły powszechnej żeńskiej im. św. Tomasza w Krakowie.

Na podstawie art. 1 ustawy z dn. 11. III. 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr. 33 poz. 343) i § 2 rozporządzenia Ministra W. R. i O. P. z dnia 7. VI. 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 50 poz. 473) Kuratorium stwierdziło i przyjęło do wiadomości zamknięcie z końcem roku szkolnego 1936/37 prywatnej koedukacyjnej szkoły powszechnej im. Ładysława z Gielniowa w Zakopanem.

Ksiądz Biskup Ordynariusz Częstochowski wyznaczył księdza Zdzisława Ługowskiego, prefekta Państwowego Gimnazjum Żeńskiego im. Em. Plater w Sosnowcu, na stanowisko naczelnego wizytatora-instruktora diecezjalnego w szkołach średnich i powszechnych.

Drukarnia Państwowa P. A. T. w Poznaniu komunikuje, iż posiada następujące pomoce szkolne na składzie:

Godła Państwowe, Portrety Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, portrety Pierwszego Marszałka Polski, portrety Marszałka Śmigłego-Rydza, obrazki i historyjki obrazkowe do nauki języka polskiego, tablice ortograficzne, obrazy z dziejów Polski, portrety Mickiewicza, obrazy zabytków historycznych: Kościół Mariacki w Krakowie, Wawel, Zamek Królewski w Warszawie, zbiory pocztówek, tarcze zegarowe z ruchomymi wskazówkami, tablice z figurami liczbowymi, metry krawieckie z podziałką (papierowe), loteryjki wyrazowe, abecadła ruchome, obrazy ścienne do ćwiczeń w mówieniu zabytki historyczne: Poznania, Lwowa, Wilna, tablice z pozycyjnym układem numeracji, modele i siatki brył.

Niezależnie od tego Drukarnia Państwowa P. A. T. w Poznaniu wydała na rok szkolny 1937/38 cały szereg nowych wydawnictw i pomocy naukowych, pomiędzy innymi trzy tablice nutowe o rozmiarze 63x95 z ustaloną przez Ministerstwo W. R. i O. P. treścią i melodią następujących pieśni:

„Polski Hymn Państwowy", „Boże coś Polskę" „Pierwsza Brygada".

Szczegóły w katalogach Drukarni Państwowej, które rozesłane zostaną wszystkim szkołom w drugiej połowie miesiąca sierpnia b. r.

Zamówienia należy kierować pod adresem:

Drukarnia Państwowa P. A. T Składnica Druków i Wydawnictw Szkolnych, Poznań, ul. Składowa 3.

101.

DZIAŁ NIEURZĘDOWY.

Tydzień Szkoły Powszechnej (2—8 październik).

I. Jakie rezultaty powinien dać IV Tydzień Szkoły Powszechnej?

IV-ty Tydzień Szkoły Powszechnej odbywa się w lepszych warunkach, niż Tygodnie w poprzednich latach. Sytuacja gospodarcza się poprawiła i siła płatnicza społeczeństwa znacznie wzrosła. Z większą śmiałością będzie można w b. r. wyciągnąć rękę po ofiarny grosz do środowisk rolniczych jak i przemysłowych, gdyż o ten grosz jest tam w tej chwili łatwiej, niż w latach ubiegłych.

Społeczeństwo już dobrze rozumie potrzebę nauczania powszechnego, dużo ludzi zna już potrzeby szkoły powszechnej. Sprawa budowy szkół staje się coraz popularniejsza. Popularną sprawą wśród społeczeństwa staje się zagadnienie pomocy naukowych dla szkół. Danina na szkołę może najmniej wywołuje niechęci wśród społeczeństwa. Dając na szkołę, dają dla swych najbliższych — dla swych dzieci.

Trzyletnia praktyka w organizowaniu Tygodnia Szkoły Powszechnej nauczyła już wszystkie komórki organizacyjne dość dużej sprawności. Udoskonalona technika pracy prowadzi do większych rezultatów.

Te trzy momenty, jak poprawa sytuacji gospodarczej przede wszystkim wsi, spopularyzowanie wśród społeczeństwa potrzeb szkolnictwa powszechnego a przede wszystkim budowy szkół i pomocy naukowych dla szkół oraz usprawnienie techniki organizacyjnej w propagandzie i zbiórce pieniężnej — powinny wydatnie wpłynąć na rezultaty działalności Towarzystwa wogóle, a wyniki finansowe IV Tygodnia Szkoły Powszechnej w szczególe.

W IV Tygodniu Szkoły Powszechnej powinniśmy:

1) podwoić, a w wielu miejscowościach potroić liczbę członków zwyczajnych i dożywotnich;
2) zorganizować w siedzibach wszystkich szkół i innych ośrodkach kulturalnych Koła T-wa;
3) we wszystkich szkołach w Okręgu Szkolnym Krakowskim założyć Szkolne Koła Uczestników i spowodować, aby wszyscy uczniowie szkół stali się członkami tych Kół;
4) rozsprzedać wszystek otrzymany materiał pieniężny;
5) podnieść wpływy z Tygodnia Szkoły Powszechnej przynajmniej o 50%.

II. Dobra propaganda ważnym warunkiem powodzenia Tygodnia Szkoły Powszechnej i całej akcji Towarzystwa.

Każdy obywatel, który daje daninę na jakiś cel, musi wiedzieć, na co daje i dlaczego daje. Jeżeli zna i rozumie cel, chętniej daje nawet ciężko zapracowany grosz.

Ale w propagandzie nie tylko mamy przemawiać do rozumu, musimy zdobyć serca.

Główne hasło T-wa — **Budujmy szkoły! Dajmy szkołom pomoce naukowe!** — każdy obywatel powinien nie tylko rozumieć, ale i czuć, że danie wszystkim dzieciom nauki oraz danie tej nauki w odpowiednich warunkach i z jaknajwiększym wynikiem jest jego sprawą, jego serdeczną sprawą.

Nasze hasła powinny stać się najpopularniejsze wśród społeczeństwa, bo pracujemy dla dzieci, a dzieci są najbliższe dla społeczeństwa, szczególnie dla rodziców.

Propaganda na rzecz T-wa, na rzecz budowy szkół i dania szkołom pomocy naukowych musi dotrzeć do wszystkich obywateli w Polsce.

Jak przeprowadzać propagandę w Tygodniu Szkoły Powszechnej?

1) Afisze kolorowe umieścić na 1—2 dni przed rozpoczęciem Tygodnia w najbardziej widocznych miejscach (słupy plakatowe, tablice do plakatów, ściany budynków, parkany, okna wystawowe, balkony it. p.). Afisz powinien się znaleźć na każdej ulicy, w każdej dzielnicy miasta, w każdej wsi. W szkole może pozostać tylko jeden afisz do pogadanek. Część afiszów powinna być naklejona na tekturę, by afisze te można umieścić i po Tygodniu Szkoły Powszechnej w lokalach publicznych, jak urząd gminny, poczta, stacja kolejowa, inne urzędy, sklepy i t. p. Afisze powinny być tak umieszczone, aby jak najdłużej były widoczne.

Tegoroczny afisz jest wybitnie propagandowy na rzecz budowy szkół.

2) Nalepki na okna powinny być nietylko rozsprzedane, ale i umieszczone w oknach wszystkich domów. Przy rozsprzedaży nalepek w sklepach i różnych instytucjach kwestarze i starsze dzieci szkolne mogą za zgodą właścicieli sami nalepić nalepki na okna. Nalepienie nalepek na okna powinno nastąpić 2-go października.

3) Ulotki propagandowe powinny znaleźć się prawie w każdym mieszkaniu. Rozniesieniem ulotek do wszystkich mieszkań mogą zająć się dzieci szkolne, a przede wszystkim uczestnicy Szkolnych Kół T-wa. Tegoroczna ulotka będzie niosła nietylko propagandę, ale zjedna bardzo wielu nowych członków T-wa. Hasło: Ulotka do rąk każdego obywatela, każdy

obywatel członkiem T-wa.

4) Propaganda wśród młodzieży szkolnej i przez młodzież szkolną. Uświadomiona młodzież pójdzie do domów i będzie mówić o szkole i jej potrzebach, o konieczności budowy szkół. Dziecko najprędzej trafi do serca ojca i matki, do serc krewnych i znajomych. Kilka pogadanek o szkole, o korzyściach nauki, o biednych dzieciach, które nie mają szkół, lub mają złe szkoły, o konieczności budowy szkół, o nauce z pomocami naukowymi i bez pomocy naukowych, omówienie treści afisza kolorowego i ulotki, objaśnienie, co robi T-wo P. B. P. S. P. powinno rozentuzjazmować młodzież dla celów T-wa, a ten entuzjazm przejdzie do rodziców.

Młodzież na lekcjach rysunków może wykonać własne afisze propogandowe, zanieść do domów, a udatne rozlepić we widocznych miejscach.

5) Pochody propagandowe. W sobotę 2 października w godzinach zaraz po zachodzie słońca wskazane jest urządzenie capstrzyków,, z powodu rozpoczęcia Tygodnia Szkoły Powszechnej. Orkiestra, pochód kilkudziesięciu osób, pochodnie, transparant z napisem — IV -Tydzień Szkoły Powszechnej — wywoła zainteresowanie wśród ludności miast i wsi.

W niedzielę po uroczystym nabożeństwie w kościele z okolicznościowym przemówieniem księży o potrzebie oświaty, o składaniu ofiarnych groszy na budowę szkół powinny uformować się duże pochody z młodzieży szkolnej i rodziców i przejść z odpowiednimi transparentami ulicami miast i drogami przez wsie.

W sprawie pochodów trzeba porozumieć się w miastach powiatowych ze Starostami, w innych miejscowościach z posterunkami policji państwowej.

6) Zebrania rodzicielskie we wszystkich szkołach. 2 października w sobotę wieczorem lub 3-go w niedzielę po południu we wszystkich szkołach powszechnych powinny odbyć się zebrania rodzicielskie z następującym programem:

a) chór szkolny odśpiewa 2—3 pieśni,

b) przemówienie członka Zarządu T-wa, kierownika szkoły lub nauczyciela o potrzebach w dziedzinie budownictwa szkolnego i w zakresie pomocy naukowych oraz o działalności T-wa — (pomocą materiały rozesłane w ub. r., oraz tegoroczne sprawozdanie Zarządu Głównego T-wa i Zarządu Okręgu),

c) pokazanie szafki z narzędziami do zajęć praktycznych dostarczonej przez T-wo (w tych szkołach, które otrzymały) i ew. krótka pokazowa lekcja z tymi narzędziami,

d) przeprowadzenie uchwał o dobrowolnym wpisowym koło 50 gr rocznie od dziecka na rzecz T-wa na budowę szkół i pomoce naukowe,

e) jednanie członków zwyczajnych i dożywotnich oraz składanie deklaracyj na członków T-wa.

7) Akcja prasowa. W miastach, gdzie jest prasa, należy zorganizować dobrze propagandę prasową. Pozyskanie prasy dla celów T-wa jest bardzo ważną sprawą, prasa bowiem wytwarza nastrój ogólny, opinię przychylną lub nieprzychylną. Nastrój i opinia prasy udziela się dużej części społeczeństwa. Gdy prasa umieści szereg przychylnych artykułów, korespondencyj, sprawozdań, notatek i t. p. o T-wie, w społeczeństwie wytworzy się przychylna atmosfera dla celów T-wa, będzie zdobyty grunt do rozwoju T-wa i realizacji jego zadań — akcji budowy szkół, zaopatrzenia szkół w pomoce naukowe. W okresie Tygodnia Szkoły Powszechnej trzeba przeprowadzić generalny szturm do prasy.

Dlatego należy:

a) w Zarządach Kół i Delegaturach powołać referentów prasowych, którzyby informowali prasę o różnych sprawach szkolnych, mających związek z działalnością T-wa, przesyłali do różnych pism krótkie korespondencje, fotografie z akcji budowlanej i t. p.; prasa krótkie wiadomości z terenu chętnie umieszcza;

b) w łonie Zarządów Komitetów Obwodowych powołać Komisje prasowe, któreby opracowały artykuły, zbierały fakty o zasięgu powiatowym i obwodowym i informowały należycie prasę.

c) w miastach, gdzie jest kilka czasopism, należałoby zwołać konferencję prasową z udziałem przedstawicieli wszystkich czasopism, zreferować potrzeby szkolnictwa w zakresie budownictwa szkolnego i pomocy naukowych oraz przedstawić działalność T-wa w tych dziedzinach; co T-wo już zrobiło i co zamierza zrobić. Przedstawicielom prasy wręczyć roczne sprawozdanie Komitetu Okręgowego i ew. Zarządu Głównego i zapewnić na łamach wszystkich pism ukazanie się już we wrześniu krótkich artykułów o budowie szkół i t. p., a w dniu 2 i 3 października większych artykułów o działalności T-wa i jego celach. Konferencja prasowa powinna się odbyć w drugiej połowie września;

d) przed rozpoczęciem i w czasie Tygodnia Szkoły Powszechnej powinny do pracy napływać korespondencje o przygotowaniach i przebiegu Tygodnia Szkoły Powszechnej, o uroczystościach, obchodach, poświęceniach szkół i t. p.;

e) po zakończeniu Tygodnia Szkoły Powszechnej wszystkie Zarządy Kół, Obwodów, Komitety T. S. P. powinny przesłać do prasy krótkie sprawozdanie o wynikach T. S. P., sprawozdanie z imprez, podziękowanie dla osób, które wybitnie poparły pracę związaną z Tygodniem Szkoły Powszechnej;

f) wskazane jest, aby dostarczyć prasie fotografij charakterystycznych budynków szkolnych starych i nowych; kilka takich fotografij Komitety Obwodowe zechcą nade-

słać do Komitetu Okręgowego do dnia 10 września.

g) Zarząd Główny T-wa chce należycie obsłużyć prasę o zasięgu ogólnopolskim; byłoby wskazane, aby teren dał też materiał w postaci listów młodzieży szkolnej, rodziców (chłopów, robotników, mieszczan) o pracy w starych i nowych szkołach, o sposobach wybudowania danej szkoły, o potrzebach szkolnych i t. p.; materiał ten należy nadesłać do Komitetu Okręgowego w Krakowie do dnia 18 września b. r.

Przez cały rok szkolny do prasy powinny napływać korespondencje o potrzebach szkolnych, budowie szkół i działalności T-wa.

8) Poświęcenia wybudowanych szkół powinny się odbywać w niedzielę poprzedzającą Tydzień Szkoły Powszechnej (26 września) i w czasie T. S. P. (3 października). Poświęcenie szkół trzeba wyzyskać dla celów propagandowych T-wa.

9) Radio. Już począwszy od 1 października przez cały Tydzień Szkoły Powszechnej wszystkie polskie stacje radiowe będą nadawały przemówienia, słuchowiska, komunikaty i t. p., poświęcone szkolnictwu powszechnemu. Program radiowy, poświęcony T. S. P. powinien być wyzyskany dla celów propagandowych przez szkoły i Zarządy Kół T-wa.

III. Jak przeprowadzić zbiórkę pieniężną?

Dobrze przeprowadzona propaganda przygotuje grunt do zbiórki pieniężnej. Obywatel już będzie przekonany, że trzeba dać daninę na budowę szkół na pomoce naukowe. Trzeba tylko dotrzeć do każdego obywatela z nalepką, żetonikiem, listą składkową, wywieszką, skarbonką, by umożliwić mu złożone daniny.

W ubiegłych latach były narzekania szeregu osób, że miały trudności w złożeniu ofiar na T-wo, ponieważ nikt do nich się w tej sprawie nie zgłosił. Niech kwestarze IV Tygodnia Szkoły Powszechnej nie pominą żadnego domu, żadnego sklepu, instytucji, przechodnia. Każdego trzeba zachęcić, każdego pociągnąć do złożenia daniny na budowę szkół.

Co należy uczynić, by zbiórka się udała?

1) Kwestarze. Kwestarzy trzeba zwerbować w dostatecznej liczbie:

a) do kwesty ulicznej, b) do kwesty po prywatnych domach i publicznych lokalach, c) do kwesty przy stolikach w najruchliwszych punktach miasta i w lokalach, przed kościołami po wsiach, d) do rozsprzedaży nalepek i wywieszek po domach, sklepach, przedsiębiorstwach i różnych zakładach. Na kwestarzy trzeba zjednać osoby dorosłe, poważne, z pośród rodziców i rodzeństwa dzieci szkolnych, nauczycielstwa, młodzieży akademickiej i t. p., a do czynnności pomocniczych można dodać młodzież szkolną (Zezwolenie Pana Ministra W. R. i O. P.).

Kwestarze powinni mieć przydzielane małe odcinki terenowe, by mogli należycie je obsłużyć. W legitymacjach winni mieć zaznaczony teren, na jakim mają kwestować.

Przed rozpoczęciem Tygodnia Szkoły Powszechnej powinna się odbyć krótka konferencja kwestarzy, na której zostałyby omówione sposoby kwesty. Im więcej będzie czynna postawa kwestarzy, im bardziej bezpośrednia (nie czekanie aż ktoś sam podejdzie do kwestarza, lecz podejście do przechodnia, zaproponowanie mu złożenia ofiary na budowę szkół) tym większy będzie wynik kwesty. Uprzejmość ze strony kwestarzy jest nieodzownym warunkiem powodzenia.

2) Nalepki na okna powinny dotrzeć do każdego domu. Każdy uczeń i uczenica powinni sprzedać swoim rodzicom przynajmniej 1 nalepkę. Do mieszkań, z których nie uczęszczają uczniowie do szkół, do urzędów, sklepów i różnych zakładów powinni udać się z nalepkami kwestarze w towarzystwie młodzieży szkolnej i rozsprzedać nalepki. Nie powinno być domów, w których nie widniałyby w oknach nalepki w IV Tygodniu Szkoły Powszechnej. Rozsprzedaż nalepek winna się odbyć w dniu 1 i 2 października.

3) Wywieszki specjalni kwestarze powinni w ciągu Tygodnia Szkoły Powszechnej rozsprzedać we większych przedsiębiorstwach, sklepach, zakładach przemysłowo-handlowych, instytucjach finansowych. Dlatego też Komitety Obwodowe powinny rozesłać wywieszki do tych Zarządów, Kół, Delegatur i Komitetów Tygodnia Szkoły Powszechnej, gdzie są możliwości sprzedaży.

Większy przemysł, handel, banki, właściciele majątków i t. p. trzeba skłonić do większej daniny na budowę szkół.

4) Żetoniki i chorągiewki (przymocowane do 30—40 centymetrowych patyczków na zajęciach praktycznych) trzeba rozdać uczniom i uczenicom, by rodzice zakupili po 1 chorągiewce lub żetoniku dla swych dzieci. Każdy uczeń, każda uczenica napewno uzyska od swych rodziców 10 groszy, by mogli mieć w czasie Tygodnia Szkoły Powszechnej przypięty żetonik do ubrania, by mogli iść z chorągiewką do kościoła w dniu 3 października w czasie pochodu.

Rodzice, kupując dla swych dzieci żetoniki i chorągiewki, umożliwiają im złożenie daniny na wałsne szkoły i na szkoły dla tych dzieci, które szkół nie mają, lub mają nieodpowiednie.

5) Zbiórka uliczna i w lokalach do puszek i przy stolikach z rozdaniem znaczka powinna być rozpoczęta w niedzielę dnia 3 października.

a) w terenie wiejskim winna być przeprowadzona w niedzielę — przez cały dzień —

przed kościołem, na zebraniach, zabawach, w piwiarniach i t. p. miejscach, gdzie jest ruch ludności.

b) w małych miastach, miasteczkach i osadach zbiórkę uliczną należy przeprowadzić zasadniczo w niedzielę przez cały dzień i wieczorem, jak długo jest ruch, a powtórzyć ją w Tygodniu Szkoły Powszechnej w dni targowe, a jeżeli niema targów w inny wybrany dzień.

c) w takich miastach, gdzie jest duży ruch, jak Kraków, Tarnów, Sosnowiec, Będzin, Częstochowa, Kielce, Radom, Ostrowiec kwesta winna trwać całą niedzielę, jak długo trwa ruch na ulicach i w lokalach, a w inne dni Tygodnia Szkoły Powszechnej w godzinach od 14 m. 30 do 20.

d) na ruchliwych dworcach kolejowych zbiórka powinna być przeprowadzana prze cały tydzień w momentach przyjścia i odejścia pociągów.

e) w teatrach, kinach, restauracjach, jadłodajniach, kawiarniach, kwesta powinna trwać — po uzyskaniu zgody Zarządów tych lokali — przez cały Tydzień Szkoły Powszechnej w godzinach, kiedy jest ruch.

f) domy prywatne i przedsiębiorstwa handlowe, przemysłowe, finansowe kwestarze powinni obejść jeden raz w okresie Tygodnia Szkoły Powszechnej (od 4 do 8 października) w godzinach popołudniowych i wieczornych.

Kwestarze do zbiórki ulicznej w lokalach i przy stolikach powinni być zaopatrzeni w opieczętowaną puszkę z nalepionym wyraźnym napisem — „Na budowę szkół" legitymacje, uprawniające do zbiórki w danym terenie, oraz odpowiednią ilość znaczków ze szpileczkami. Stoliki kwestarskie powinny być estetycznie ubrane i posiadać napis: — „IV Tydzień Szkoły Powszechnej — na budowę szkół i pomoce naukowe". — Może być również przy stoliku umieszczony nalepiony na tekturze afisz kolorowy Tygodnia Szkoły Powszechnej. Z parą kwestarską na ulicy może członek Szkolnego Koła Uczestników T-wa nieść na drzewcu kolorowy afisz Tygodnia Szkoły Powszechnej nalepiony na tekturze lub dykcie.

6) Zbiórka na listy większych sum. Krakowski Komitet Okręgowy wydał specjalne listy zbiórkowe i przesłał po 100—400 egzemplarzy do każdego Komitetu Obwodowego. Komitet Obwodowy ew. Komitet Powiatowy IV Tygodnia Szkoły Powszechnej wyszuka i uprosi w każdym powiecie w różnych punktach kwestarzy, którzy podejmą się wśród osób zamożniejszych zebrać na listę poważniejsze kwoty na budowę szkół. Kwestarzami tymi mogą być Ks. Ks. Proboszczowie, Burmistrze, Ławnicy, Wójci, Sekretarze gmin, Dyrektorzy różnych instytucyj i zakładów, Kierownicy urzędów, Prezesi organizacyj społecznych i gospodarczych, wybitniejsi czynni działacze (działaczki) społeczni i t. p.

Listy zbiórkowe wymienionym kwestarzom doręczą Zarządy Komitetów Obwodowych. Procedura jak w roku ubiegłym.

Zbiórka na listy powinna dać duży wynik.

7) Wzmożona sprzedaż cegiełek. Tydzień Szkoły Powszechnej daje dużo sposobności do sprzedaży cegiełek na budowę szkół. Jak zorganizować sprzedaż cegiełek?

a) uprosić dyrekcje kin i teatrów, aby w okresie Tygodnia Szkoły Powszechnej nalepiały na bilety wejścia cegiełki po 5—10 groszy,

b) uprosić wszystkie księgarnie i składy materiałów pisarskich, aby do sprzedawanych książek (poza podręcznikami) i innych artykułów dołączały cegiełki na budowę szkół,

c) uprosić firmy handlowe i banki, aby w okresie Tygodnia Szkoły Powszechnej naklejały na rachunki i listy handlowe cegiełki na budowę szkół,

d) wejść w kontakt z organami samorządu terytorialnego i szkolnego (Wydziałami Powiatowymi, Radami Szkolnymi i Urzędami Gminnymi) aby stale do wydawanych zaświadczeń, przyjmowanych podań i t. p. nalepiały cegiełki na budowę szkół,

e) wejść w kontakt ze sklepami detalicznymi, by zamiast 5 groszy przy wydawaniu reszty kupujący przyjmowali cegiełki 5 groszowe na budowę szkół.

Sposobów rozsprzedaży tych cegiełek może być więcej, wybór ich należy do Zarządów Kól i Delegatur Towarzystwa.

8) Imprezy dochodowe powinny być również urządzane w Tygodniu Szkoły Powszechnej jako środek do zdobycia funduszów na budowę szkół i pomoce naukowe. Imprezami dochodowymi mogą być:

a) loterie fantowe lokalne; zebranie kilkudziesięciu drobnych fantów nie sprawi wielkiej trudności, a może dać kilkadziesiąt złotych dochodu; na urządzenie trzeba uzyskać zezwolenie władz skarbowych po wniesieniu opłaty;
b) zawody sportowe i popisy za wstępami z przeznaczeniem dochodu na T-wo P. B. P. S. P.;
c) zabawy, dancingi ze wstępami na T-wo;
d) przeznaczenie dochodu z jednego przedstawienia w teatrach zawodowych i kinach na Towarzystwo P. B. P. S. P.;
e) zakupienie przedstawienia w teatrze, w kinie po bardzo zniżonej cenie i rozsprzedanie biletów na to przedstawienie po normalnych cenach;
f) urządzenie koncertu na cele T-wa;
g) urządzenie przedstawienia amatorskiego na cele T-wa.

Do pomocy przy urządzaniu imprez można zaprosić młodzież szkolną.

9) Okręgowa Loteria Fantowa. Ponieważ dotychczas wpłynęła do Zarządu Okręgu niedostateczna liczba deklaracyj w sprawie fantów, okręgowa loteria fantowa nie odbędzie się w Tygodniu Szkoły Powszechnej i została odłożona na termin późniejszy (listopad, grudzień)). Prosimy o zebranie deklaracyj na fanty w myśl naszego okólnika z dnia 3. VI. 1937 i przesłanie tych deklaracyj do Zarządu Okręgu T-wa do 15 października 1937.

IV. Organizatorzy Tygodnia Szkoły Powszechnej.

Organizatorami T. S. P. powinny być Zarządy Komitetów Obwodowych, Zarządy Kół, Delegatury T-wa i szkoły z P. P. Kierownikami szkół i Nauczycielstwem. Od tych czynników powinna wychodzić inicjatywa i planowanie i spoczywać w ich ręku powinno kierownictwo.

Do żywej współpracy w organizowaniu i przeprowadzeniu Tygodnia Szkoły Powszechnej winni być wciągnięci rodzice młodzieży szkolnej, urzędy, duchowieństwo, wojsko, samorządy (Wydziały powiatowe i ich przewodniczący, rady gminne i Zarządy gmin z Wójtami na czele, rady gromadzkie z sołtysami, rady szkolne powiatowe, dozorcy szkolne, rady szkolne miejscowe, opieki szkolne), organizacje społeczne i kulturalno-oświatowe, czynni działacze i t. p.

Każda osoba, powołana do pracy w Tygodniu Szkoły Powszechnej, winna mieć ustalony odcinek pracy w odpowiedniej Komisji (propagandowej, prasowej, zbiórkowej, imprezowej i t. p.) i ten odcinek pracy wykonać w terminie i dokładnie. Nie jeden człowiek, lecz dobrze dobrane zespoły powinny wykonać prace Tygodnia Szkoły Powszechnej.

Do prac technicznych w przeprowadzeniu propagandy, w organizowaniu i przeprowadzeniu kwest, sprzedaży materiałów, nalepek, żetonów, chorągiewek i t. p. trzeba zaprosić młodzież dorastającą, jak również można w szerokim zakresie wykorzystać do tych prac młodzież szkolną. Młodzież szkolna nawet prędzej trafi do serc społeczeństwa i do ofiarności, niż dorośli. Kierownictwo i opieka dorosłych jest konieczna.

Na udział młodzieży szkolnej w organizowaniu i przeprowadzeniu kwest i sprzedaży materiałów pieniężnych na rzecz Towarzystwa Popierania Budowy Publicznych Szkół Powszechnych zezwolił Pan Minister W. R. i O. P., uznając wyjątkowo znaczenie akcji, jaką prowadzi T-wo dla szkolnictwa i młodzieży.

W s z y s c y n a f r o n t d o p r a c n a r z e c z T-wa P. B. P. S. P. — pod tym hasłem trzeba przystąpić do organizowania i przeprowadzenia Tygodnia Szkoły Powszechnej. P. P. Dyrektorów i Kierowników wszystkich stopni szkół, Nauczycielstwo i Młodzież szkolną prosimy do pierwszych szeregów w działalności na rzecz T-wa P. B. P. S. P.

V. Przysyłanie pieniędzy z Tygodnia Szkoły Powszechnej.

Zgodnie z Instrukcją o stosowaniu statutu T-wa i czynnościach biurowych (str. 54 Instrukcji) wszystka gotówka z Tygodnia Szkoły Powszechnej winna być bezwarunkowo wpłacona przed 15 października na konto czekowe Komitetu Okręgowego T-wa Popierania Budowy Publicznych Szkół Powszechnych w Krakowie w P.K.O. Nr. 406.650.

Wpłaty mogą być dokonywane przez organa organizujące zbiórkę i imprezy, (szkoły, Zarządy Kół, Delegatury, Komitety T. S. P.), przez kwestarzy zbiórki na listy, osoby i instytucje, przeznaczające większe ofiary.

Prosimy zwracać uwagę na dokładne wypełnienie czeku z dokładnym adresem wpłacającego, a na odwrocie czeku, na odcinku środkowym wyszczególnienie, z jakiego tytułu dokonywana jest wpłata.

Dochodu z cegiełek, wpisowego członków, składki członkowskiej członków zwyczajnych, dożywotnich i uczestników, wpisowego szkolnego i wywieszek nie należy włączać do Tygodnia Szkoły Powszechnej, lecz przesłać innym czekiem, wymieniając również tytuł wpłaty, gdyż tymi materiałami obciążone są Koła i Delegatury T-wa oddzielnie i oddzielnie prowadzona jest rachunkowość wpływów z tych tytułów.

VI. Sprawozdanie z Tygodnia Szkoły Powszechnej.

1. Sprawozdanie organizacyjne.

Organa organizujące Tydzień Szkoły Powszechnej (Szkoły, Zarządy Kół, Delegatury, Kwestarze list zbiórkowych, Komitety Tygodnia Szkoły Powszechnej) obowiązane są do 15 p a ź d z i e r n i k a (d o t r z y m a n i e t e r m i n u k o n i e c z n e) złożyć sprawozdania finansowe z wyników akcji Tygodnia na specjalnym formularzu — formularze są rozsyłane przez Komitety Obwodowe.

Sprawozdania te potrzebne są jako wyliczenie się z otrzymanych materiałów oraz są podstawą do zestawienia dochodów T. S. P. w powiatach, obwodach, województwach, okręgu i w całym państwie.

Wyniki pieniężne T. S. P. Komitety Okręgowe obowiązane są już przed 9 listopada podać do wiadomości Urzędom Wojewódzkim, dlatego terminowe wysłanie sprawozdań jest konieczne.

Materiał T. S. P. nie zwrócony przy sprawozdaniach uważany jest za sprzedany.

2. Sprawozdanie do prasy.

Zarządy Kół, Delegatury, Komitety Tygodnia Szkoły Powszechnej w czasie Tygodnia i po zakończeniu Tygodnia powinny w krótkich korespondencjach poinformować prasę wszystkich kierunków (dzienniki i tygodniki) o uroczystościach i przebiegu Tygodnia, o wynikach finansowych T-wa. Korespondencjami trzeba obsłużyć prasę lokalną, krakowską i warszawską. Wskazane są listy młodzieży (Kół Uczestników) do Radia, do pism dla młodzieży szkolnej, a również i do całej prasy. Mogą być przesłane do prasy i podzięko-

wania dla osób, które wybitnie się przyczyniły do dużych wyników Tygodnia.

3. Sprawozdanie dla miejscowego społeczeństwa.

Po zakończeniu Tygodnia Szkoły Powszechnej bardzo wskazane jest zwołanie zebrań ludności po wsiach, miasteczkach i miastach (zebrania mogą się odbyć w szkołach), poinformowanie tej ludności o wynikach finansowych Tygodnia, jaką cząstkę potrzeb w zakresie budownictwa i pomocy naukowych pokryją dochody Tygodnia, jak wielkie są jeszcze potrzeby oraz zachęcenie ludności do dalszych świadczeń na T-wo w ciągu całego roku w postaci składek członkowskich, urządzania przy różnych okolicznościach imprez dochodowych, wpłacania od wszystkich uczniów dobrowolnego wpisowego na rzecz T-wa, wyjednywania darowizn dla T-wa, organizowania rozsprzedaży cegiełek itp.

4. Sprawozdania w szkołach.

Wszystkie szkoły prosimy o poinformowanie młodzieży szkolnej o przebiegu i wynikach Tygodnia Szkoły Powszechnej i zachęcenie do dalszych starań nad przysporzeniem funduszów dla T-wa na budowę szkół i pomoce naukowe.

Poinformowanie Zarządów gmin przez Zarządy Kół i Delegatur, a Wydziałów Powiatowych prze Komitety Obwodowe o wynikach Tygodnia jest rzeczą bardzo wskazaną, gdyż czynniki te nie wiedzą o wysokości wpływów T-wa, jakie idą z terenu i sądzą, że T-wo rozporządza wysokimi kwotami i może dać duże świadczenia na budowę szkół.

Organizacja Finansowa Warsztatów Prywatnych Szkół Rzemieślniczo-Przemysłowych.

Jedną z najważniejszych komórek przy Szkołach Rzemieślniczo-Przemysłowych, posiadających oddziały ślusarskie i drzewne — są warsztaty szkolne.

Warsztat jest nie tylko miejscem kształcenia zawodowego, lecz i zakładem przemysłowym o dość skomplikowanej strukturze, którego nienaganne funkcjonowanie jest także jednym z warunków należytego szkolenia.

Należyte funkcjonowanie warsztatu jest znowu pochodną nie tylko jego formalnej organizacji, lecz przede wszystkim swobodnego krążenia w nim soków odżywczych, jakimi są środki obrotowe.

Dotychczasowy stan organizacji warsztatów szkolnych, jako jednej z komórek albo „kont" ogólnej gospodarki szkolnej, stwarza poważne trudności w należytej organizacji ich gospodarki finansowej wewnętrznej, a tym samym i należytym postawieniu zarówno sprawy produkcji, jak i kształcenia zawodowego.

Wpływanie dochodów warsztatowych do ogólnej kasy szkolnej, oraz używanie ich w całości na łatanie dziur w budżecie szkolnym odbiera warsztatom możność swobodnego obracania się w obrębie własnych potrzeb i swobodnego zużytkowywania dla tychże potrzeb przez siebie zarobionych środków.

Warsztaty nie są w stanie zakupywać niezbędnych surowców i materiałów za gotówkę, operują kosztownym kredytem towarowym, a związane z tym dodatkowe koszta z kolei odbijają się na ogólnym budżecie szkolnym, który w ten sposób z lichwą przypłaca dobrodziejstwo korzystania z pomocy warsztatów.

Znany mi jest wypadek szkoły, której plan plan gospodarczo finansowy obraca się w granicach 67000—70000 przy preliminowanym zysku z warsztatów ca 4000 zł., gdzie spożywanie dochodu z warsztatów brutto w całości i późniejsza kapanina na zakup materiałów wyrobowych spowodowały straty i koszta ca. 2300 zł. — koszta te dla budżetu szkoły zostały w całości, a dla warsztatów częściowo bezpowrotnie stracone.

Drugą ciemną stroną gospodarki warsztatowej szkół w naszym Okręgu jest zupełny brak kapitału obrotowego.

Potrzeby a raczej konieczności takiego kapitału nie potrzebuje uzasadniać ani też podkreślać fatalnych skutków jego braku.

Wobec lepiej krystalizującej się sytuacji gospodarczej szkół w związku ze wzmożoną popularnością nauki zawodu — sądzę — że w danej chwili jest już odpowiedni moment do rewizji dotychczasowych zasad gospodarki warsztatowej i do wytworzenia nowych form jej organizacji, z jednej strony bardziej usamodzielniającej warsztaty — z drugiej dającej podstawy do powolnego stworzenia funduszu obrotowego, którego dotąd żadna prywatna szkoła nie posiada.

Projekt nowej organizacji gospodarki warsztatowej powinien, moim zdaniem, przewidywać warsztat jako odrębną jednostkę pod względem kasowym, prowadzoną zupełnie osobno przez kierownika warsztatów — zresztą pod osobistą i stałą kontrolą Dyrektora Szkoły.

Kasowość warsztatów obejmowałaby po stronie dochodów wszystkie wpływy z tytułu wykonanych robót oraz wszelkich wpływów (zasiłki, darowizny etc.), odnoszące się wzgl. ofiarowywane na warsztaty jako takie (np. część zasiłku na pomoce naukowe, przeznaczona na uzupełnienie sprzętu warsztatowego.

Po stronie wydatków figurowałyby koszta materiałów, surowców, światło, opał, energia i robocizna płatna, zakupno maszyn i urządzeń warsztatowego).

Zestawienie tych dwóch pozycyj stanowi zawsze pewne pozytywne saldo w wysokości od kilku nawet do kilkudziesięciu tysięcy złotych, które tworzy t. zw. zysk z warsztatów.

Dotąd saldo to mieszało się w ogólnym kotle gospodarki szkolnej z ogromną szkodą dla war-

sztatów, a jak wynika z ustępów poprzednich i dla samej szkoły.

Saldo to, zresztą z reguły prawie gotówkowe, winno być w nowej organizacji trzymane osobno od ogólnej gospodarki szkolnej, a nawet na osobnej książeczce wkładkowej.

Saldo to zamykane w odstępach miesięcznych podlegałoby podziałowi np. wg. następującego stosunku:

1) Wpływ do kasy szkolnej jako zysk z warsztatu 60%
2) Wpływ do kasy szkolnej na zakup pomocy naukowych szkolnych 20%
3) na fundusz obrotowy 20%

Wydatkowanie w dziedzinie gospodarki warsztatowej jak i dotąd winno być całkowicie uzgodnione pomiędzy kierownikami warsztatów a Dyrektorem. — Prowadzenie ksiąg warsztatowych i księgi klasowej warsztatów może odbywać się przez dotychczasowy personel i kancelarię szkolną czy warsztatową — zależnie od umowy.

Jedynie Dyrektorowi z książki warsztatowej nie wolno samowolnie podejmować żadnych kwot poza kwotami wskazanymi pod 1 i 2, i używać je na inne cele niż te, które są w tych punktach ściśle określone.

Taki sposób organizacji gospodarki finansowej warsztatów niewątpliwie zmniejszy nieco o ca. 40% dochód szkoły z warsztatów — ale też oszczędzi dodatkowych kosztów, o których była mowa wyżej. W ten sposób strata będzie bardzo nieznaczna, a może i żadna.

Natomiast takie postawienie sprawy da znacznie zdrowsze podstawy gospodarki warsztatowej — znacznie większą swobodę w obiegu ich środków obrotowych, po paru latach stworzy pokaźny fundusz obrotowy ze stałą tendencją wzrostu — a w rezultacie większe zyski — które znowu przecież już w najbliższych latach zasilą budżet szkolny.

Sądzę, że w danej chwili dojrzały do tego rodzaju reorganizacji gospodarki warsztatowej Szkoły Rzem. - Przemysłowe w Częstochowie i Sosnowcu.

Dr. Inż. Michał Affanasowicz

Z działalności ognisk metodycznych.

I. Ognisko j. łacińskiego w Krakowie.

Szósta a druga w roku szkolnym 1936/37 rejonowa konferencja Ogniska metodycznego języka łacińskiego odbyła się dnia 5 maja 1937 r. w Krakowie przy udziale 54 nauczycieli gimnazjów należących do Ogniska. Na jej program złożyły się dwie lekcje w kl. IV, przeprowadzone przez mgr. Jadwigę Markównę w pryw. gimnazjum Instytutu Marii i prof. Mieczysł. Rozmarynowicza w państw. gimnazjum III. im. kr. J. Sobieskiego, tudzież dyskusja na temat realizacji programu języka łacińskiego dla kl. IV. gimnazjum, którą zagaił kierownik Ogniska.

Konferencja poświęcona była głównie zagadnieniu realizacji nowego programu dla kl. IV gimnazjum pod kątem widzenia wyników nauczania, prócz tego kierownik Ogniska zdał sprawę z prac konferencyj grupowych, poinformował o najnowszych publikacjach, obchodzących nauczycieli - filologów, i przedłożył plan następnej konferencji rejonowej.

Program na kl. IV teoretycznie jest możliwy do zrealizowania wobec tego, że pozostawia nauczycielowi dość dużą swobodę w doborze i wymiarze materiału nauczania. Jedyny postulat: ,,Ilość przerobionego w tej klasie tekstu łacińskiego nie może wynosić mniej niż 600 wierszy". Co do materiału leksykalnego, jaki ma sobie uczeń przyswoić, żądanie jest minimalne: ,,około 300 nowych wyrazów". Jako zadania szkolne, poprawiane przez nauczyciela, przewidziane są jedynie przykłady łacińsko - polskie. Dobór metody zależy od uznania nauczyciela.

Praktycznie w większości wypadków uczeń nie dochodzi do przewidzianych w gimnazjum i oczekiwanych w liceum wyników, niejednokrotnie nawet do nich się nie zbliża. Powody leżą przeważnie poza uczniem i nauczycielem. Są one przede wszystkim następujące:

1. Naukę języka łacińskiego rozpoczyna się w wieku uczniów najmniej odpowiednim do mechanizacji wzorów i wdrażania w pamięć słówek. Na stopniu elementarnym brak czasu na utrwalanie i powtarzanie przerobionego materiału, brak sposobności do wyrobienia orientacji w tekście łacińskim. Stąd młodzież nie jest dostatecznie przygotowana do lektury autorów.

2. Po pierwszym półroczu nauki (kl. I) następują ferie wakacyjne: uczniowie, nim oswoili się wzrokowo i słuchowo z językiem łacińskim, przerywają jego naukę na 2½ miesiąca. Skutek bywa ten, że owoce wysiłków w kl. I. redukują się do minimum.

3. W kl. IV przewidziani są różni autorzy łacińscy, choćby tylko Liwiusz, Salustiusz i Cycero, przedstawiający różne języki i różne style. Program nie liczy się z wynikającymi stąd trudnościami, które tamują pożądane tempo nauki. Owidiusz, interesujący treścią, z powodu masy nowych wyrazów staje się udręką uczniów i nauczyciela.

Konferencyj grupowych Ogniska, w których brali udział nauczyciele z Krakowa, Rakowic i Wieliczki, odbyło się sześć. Na trzech zajmowano się oceną książek i zakwalifikowaniem ich jako pomocy naukowych, na dwóch sprawą zeszytów i organizacją pracy domowej ucznia, jedną poświęcono omówieniu programów licealnych dla języka łacińskiego i greckiego.

Co do książek, napisanych w języku polskim a poruszających tematy antyczne, referaty i dyskusje wykazały, że nie wszystkie mogą być uznane za pomoc naukową przy nauczaniu języka łacińskiego w gimnazjum. Niektóre z nich nadają się dopiero do liceum, pewne wogóle należy usunąć

z kanonu lektury dla młodzieży, gdyż rażą zbytnim realizmem treści, który nie jest właściwy jedynie charakterowi i duchowi kultury starożytnej, jest raczej ogólnoludzkim. W ich doborze winno być zasadą, by nauczyciel sam najpierw zaznajomił się dokładnie z zawartością książki, nim poleci ją wychowankom.

W sprawie zeszytów i organizacji pracy domowej ucznia uchwalono szereg wniosków, które wraz z wnioskami innych Ognisk krakowskich były przedmiotem dyskusji na konferencji kierowników Ognisk.

W odniesieniu do programu języka łacińskiego w liceum z zadowoleniem przyjęto, że uwzględniona jest w nim na wysoką skalę pojęta zasada elastyczności, która pozwala nauczycielowi dowolnie wybierać z pośród bogatego materiału zagadnienia najbardziej odpowiadające jego indywidualności i przygotowaniu naukowemu oraz zainteresowaniom, uzdolnieniu i poziomowi wiedzy uczniów. Przeciwstawiono się jednak daleko posuniętej swobodzie, pozostawionej nauczycielowi co do wyboru autorów. Filolodzy grupy krakowskiej stoją na stanowisku uznania za podstawowych autorów w liceum dwóch prozaików, Cycerona i Tacyta, tudzież dwóch poetów, Wergiliusza i Horacego, nie tylko, że taka jest tradycja, ale że wszyscy czterej pisarze są bezsprzecznie najwybitniejszymi w literaturze rzymskiej i najsilniej oddziaływali swym przykładem i wpływem na kulturę świata. By okazać swą pomysłowość i sprawność znajdował i znajdzie nauczyciel szerokie pole nawet w obrębie jednego autora starożytnego, który dostarcza tyle różnorodnych zagadnień, że na brak możności wyboru nikt żalić się nie może.

Program języka greckiego w liceum nie zadawala zupełnie, już z tego względu, że nie liczy się zwiekiem i poziomem umysłowym uczniów, zajmując ich w zbyt powolnym tempie pracą spóźnioną o kilka lat.

Informując o najnowszych publikacjach, obchodzących nauczycieli - filologów, zwrócił kierownik uwagę na kilka prac z zakresu metodyki, ogłoszonych w Polsce i Niemczech, nadto na książki, omawiające w języku polskim tematy starożytne, i teksty autorów łacińskich, które wydaje w wzmożonym tempie redaktor Filomaty we Lwowie. Podobne publikacje zapowiadają również inni nakładcy polscy.

Zadaniem następnej konferencji rejonowej będzie śledzenie wyników nauczania języka łacińskiego i greckiego w liceum.

W końcu podał kierownik do wiadomości, że na zaproszenie prof. dra Franciszka Bielaka uczestniczył w konferencji rejonowej Ogniska metodycznego języka polskiego w Krakowie, której jednym z punktów było uzgodnienie pracy polonisty i latynisty przy nauce o języku w klasach gimnazjalnych. Poloniści wzięli na siebie trud, co nie sprzeciwia się zamierzeniom ich programu, przygotowania w pierwszym półroczu kl. I tego materiału językowego, który uznano za niezbędny dla przyszłej nauki języka łacińskiego.

II. Ognisko fizyki w Krakowie.

Dnia 7 i 8 maja odbyła się w Krakowie druga w ub. roku szkolnym konferencja nauczycieli (lek) fizyki. Konferencja rozpoczęła się lekcją dwugodzinną n. t. „Radio". Tok lekcji obejmował: 1) działanie indukcyjne jednego obwodu na drugi 2) rozbrojenie oscylacyjne 3) zjawisko rezonansu elektrycznego 4) schemat instalacji radiowej 5) przykład modulacji fal.

Druga część konferencji była poświęcona zagadnieniom, związanym z realizacją programu fizyki dla klasy IV. Po referacie kierownika ogniska poszczególni nauczyciele przedstawili doświadczenia zebrane w ciągu pracy realizacyjnej, a dyskusja doprowadziła do ustalenia następujących wniosków:

1) Program przeładowany jest materiałem. Drobne skróty, które można poczynić bez szkody dla zrozumienia dalszych zagadnień, nie są w stanie zwolnić tempa pracy w takim stopniu, aby znalazł się czas na ugruntowanie wiadomości.

2) Materiał nauczania jest na ogół dostosowany do poziomu umysłowego młodzieży i budzi duże zainteresowanie, zawiera jednak kilka tematów (unoszenie się samolotu, elementy dynamiki, powszechna grawitacja, radio, pojęcie masy i napięcia elektrycznego), które sprawiają uczniom trudności. Trudności te wynikają z układu programu, jak to ma miejsce w przypadku napięcia elektrycznego, względnie z treści samego materiału nauczania, który nie daje uczniom dostatecznego przygotowania do zrozumienia wspomnianych zagadnień, a nauczyciel nie może sobie pozwolić na wprowadzenie dodatkowych wiadomości, gdyż nie ma na to czasu.

Referaty o podręcznikach dla klasy IV wygłosili p. M. Scheyball, p. St. Kasprzykowa i p. W. Janik. Referujący podali szczegółowe zestawienie co do: a) treści b) układu materiału naukowego c) podejść metodycznych różnych autorow. Jako ważną usterkę wszystkich podręczników podkreślono ich zbytnią obszerność.

Młodzież korzystała z podręczników jedynie przy utrwalaniu wiadomości zdobytych w szkole, gdyż próby samodzielnego opracowania przez uczniów zagadnień na podstawie podręcznika dały małe rezultaty. Lepsze natomiast wyniki, jak powszechnie stwierdzono, dała lektura książek popularno - naukowych. Zaciekawienie młodzieży tą lekturą było bardzo żywe i pozwoliło na prawdziwe wniknięcie w treść książki. Wybór jednak lektury był jeszcze w dużej mierze ograniczony z powodu tudności w zaopatrzeniu bibliotek w odpowiednie książki.

Konferencja Rejonowa zajęła się także korelacją fizyki z zajęciami praktycznymi. Po lekcji, w czasie której demonstrowali uczniowie klasy IV własne prace, przedstawił kierownik ogniska swój udział w planowaniu,, ustalaniu i wykonaniu prac uczniowskich. Dyskusja, która zogniskowała się dookoła trudności, związanych z omawianą sprawą, doprowadziła do następujących wyników: a) ściśle przeprowadzenie ogólnie podanych wskazań programu w zakresie korelacji fizyki z zajęciami

praktycznymi natrafiło początkowo na duże trudności i dopiero wprowadzenie pewnej normalizacji posunęło sprawę naprzód b) praktyka roczna poucza, że nie można wymagać od młodzieży za wiele, a zwłaszcza od dziewcząt, które technicznie są słabiej przygotowane niż chłopcy c) nauczyciel fizyki winien stale czuwać nad pracą ucznia.

W końcu ustalono plan pracy na rok szkolny 1937/38.

Ognisko zajmie się:

1) Sprawą wycieczek naukowych

2) Kwestią zadań fizycznych

3) Przykładem metodycznego ujęcia ogólnych zasad fizycznych.

W b. roku szkolnym odbyły się 2 konferencje rejonowe, 6 grupowych i 39 indywidualnych. Dziesięciu nauczycieli korzystało z biblioteki Ogniska, a 4 osoby odwiedziły lekcję kierownika (jedna uczęszczała przez całe pierwsze półrocze). Kierownik Ogniska zwiedził 14 szkół i był obecny na 16 lekcjach. Nauczyciele pracują w zrozumieniu intencji programu i starają się stosownie do treści materiału naukowego dobierać odpowiednie metody. Jeżeli nie zawsze się to udaje, to przyczyna leży nie w złej woli, lecz raczej w niedoświadczeniu. W związku z tym występuje jako sprawa bardzo pilna stworzenie bibliotek podręcznych, zaopatrzonych w dzieła fachowe.

III. Ognisko fizyki w Kielcach.

Druga w bieżącym roku szkolnym konferencja rejonowa fizyki odbyła się 5 maja pod przewodnictwem kier. Ogniska Czesława Michniaka przy udziale 30 nauczycieli. Była ona poświęcona głównie trzem zagadnieniom, związanym z realizacją programu w klasie czwartej: przejściu z nauki o prądzie elektrycznym do elektrostatyki, nauce o radiu i zagadnieniom lotniczym w nauczaniu fizyki.

Celem lekcji przykładowej, przeprowadzonej przez p. Kazimierza Zyberta w klasie czwartej gimnazjum im. J. Śniadeckiego, było zapoznanie uczniów z budową kondensatora, rozszerzenie pojęcia ładunku elektrycznego przez ładowanie i wyładowywanie kondensatora, stwierdzenie istnienia na biegunach baterii dwóch rodzajów elektryczności.

W pierwszej części lekcji uczniowie wykonali następujące doświadczenie: w obwód baterii o napięciu 240 woltów włączono szeregowo kondensator o pojemności około 10 M F, opór 1 megoma i osiem galwanoskopów (po jednym dla każdego zespołu). Uczniowie obesrwowali nagłe odchylenie wskazówki galwanoskopu i jej powolne opadanie do pozycji zerowej. Po usunięciu baterii i ponownym zamknięciu obwodu zaobserwowano wychylenie wskazówki w przeciwną stronę i znowu opadanie jej do zera. Zjawisko to, porównane z opadaniem i wznoszeniem się cieczy w naczyniach połączonych, posłużyło nauczycielowi do wyrabiania u uczniów pojęcia naboju elektrycznego oraz poznania sposobu ładowania i wyładowywania kondensatora. W dalszej części lekcji przyłączono do biegunów 240 woltowej baterii okładki kondensatorów ośmiu elektroskopów specjalnie do tego celu przez uczniów skonstruowanych. Z odchylenia listka elektroskopu wywnioskowano o istnieniu na biegunach baterii dwóch rodzajów elektryczności. Następnie, zbliżając do elektroskopu laski potarte ebonitowe i szklane, przekonano się, że wywołują one te same zjawiska.

W dyskusji podniesiono dużą wartość dydaktyczną lekcji i zgodzono się uważać ją jako jeden z możliwych przykładów rozwinięcia danej części programu. Przy tej sposobności uczestnicy konferencji wypowiadali się na temat trudności, jakie napotykają, opierając wyprowadzenie na zjawiskach prądu elektrycznego tych pojęć, które dawniej wyprowadzano ze zjawisk elektrycznych.

Następnie p. Czesław Michniak, kierownik Ogniska, wygłosił referat, poświęcony nauce o radiu w klasie czwartej. Według referenta można zapoznać uczniów z drganiem elektrycznym gasnącym, jako źródłem fal radiowych i sposobami ujawniania tych fal przez zastosowanie zjawiska rezonacji elektrycznej lub rurki Branly'ego.

W celu większego zainteresowania uczniów radiem dobrze by było zademonstrować im działanie nadajnika krótkofalowego najprostszej konstrukcji i odbiornika kryształkowego bez szczególnych objaśnień, ograniczając się tylko do podkreślenia roli cewek i kondensatorów, służących do strojenia aparatów radiowych. Referent omówił sposób metodycznego ujęcia nauki o radiu w myśl poprzednio wypowiedzianych postulatów i wykonał szereg doświadczeń za pomocą trzech specjalnie do tego celu przygotowanych aparatur.

Dalszym tematem obrad konferencji był plan pracy w Ognisku na czas najbliższy. Postanowiono przestudiuwać programy licealne i opracować dokładny plan ich realizacji w klasie pierwszej w pierwszym półroczu.

Poza tym postanowiono na podstawie doświadczenia zdobytego w bieżącym roku szkolnym, przygotować materiał do omówienia na najbliższej konferencji trudności, napotykanych przy nauce o prądzie elektrycznym.

Następnie delegaci grup metodycznych Kieleckiej, Częstochowskiej i Radomskiej odczytali sprawozdania z realizacji programów w kl. trzeciej i czwartej w bieżącym roku szkolnym. Ze sprawozdań tych wynika, że na ogół materiał nauczania w obu klasach zostanie do końca roku wyczerpany.

Obrady konferencji zakończył referat p. Kazimierza Strasza, naucz. gimnazjum im. St. Żeromskiego w Kielcach, poświęcony zagadnieniom lotnictwa w nauczaniu fizyki. Referat omówił zakres i środki do doświadczalnego ujęcia tego zagadnienia na poziomie gimnazjalnym. Przy pomocy specjalnego przyrządu zrobionego przez uczniów gimnazjum im. Jana Śniadeckiego na zajęciach praktycznych, zademonstrował zależność oporu powietrza od wielkości, kształtu i prędkości ciała.

IV. Ognisko zajęć praktycznych dla chłopców w Krakowie.

Konferencję w dniu 4-go czerwca r. b. rozpoczęto uczczeniem niedawno zmarłego dyrektora Instytutu Robót Ręcznych w Warszawie ś. p. inż. Wł. Przanowskiego, zasłużonego pedagoga i organizatora.

Następnie kierownik ogniska omówił wystawę zajęć praktycznych, zorganizowaną przy Ognisku krakowskim. Zadaniem jej było zilustrowanie realizacji programu tegoż przedmiotu w 4-ro letnim gimnazjum nowego typu, przedstawienie metody pracy, oraz propaganda tego, tak mało jeszcze docenianego przedmiotu nauczania.

Po przedstawieniu strony organizacyjnej, zatrzymano się dłużej nad metodyczną stroną wystawy. Dla łatwiejszej orientacji, co robi się w poszczególnych klasach i jak narastają trudności, zostały przedmioty ułożone klasami, a nie zagadnieniami.

W klasie I-szej uderzał każdego wynik na oko może nikły i nie imponujący, wskutek braku przedmiotów dużych (układ umyślny dla podkreślenia dążeń programu). Dobór eksponatów pod względem nowoczesnej formy i solidności wykonania najlepszych uwypuklał wychowawcze znaczenie pracy ręcznej. Podsuwał mimowoli zwiedzającemu, że młodzież,, wykonując tak ,,niewinne" przedmioty, właściwie poznaje materiał, opanowuje zasadnicze umiejętności, co pozwoli w kl. III-ciej i IV-tej budować aparaty interesujące i utrwalające jej teoretyczne wiadomości z innych przedmiotów.

Cały cykl rysunków technicznych, zestawionych w jednym szeregu, dawał pojęcie o postępie w opanowywaniu rysunku rzutowego w czterolenim okresie.

Przedstawiona graficznie jednostka metodyczna, podzielona na jednostki lekcyjne, ilustrowała, w jaki sposób zostaje młodzież zaznajomiona z poszczególnymi umiejętnościami.

Eksponaty kl. I, II i III były dobierane tylko takie, jakie można było w większości szkół spotkać. Chodziło bowiem o przedstawienie rzeczywistości.

Eksponaty kl. II-giej zostały z poszczególnych działów technik w metalu w takim stosunku ilościowym względem siebie dobrane, by uwidoczniały czas potrzebny do opanowania każdego z nich.

W dziale klasy III wybijały się pomysłowością konstrukcji pomoce naukowe, wykonywane przez młodzież na podstawie wiadomości nabytych w szkole powszechnej. Model aparatury służącej do otrzymywania i oczyszczania gazu świetlnego, oraz całe laboratorium chemiczne sporządzone z flaszek, rur i zużytych żarówek, charakteryzowały zainteresowania ucznia.

Największym uznaniem młodzieży cieszyły się w klasie czwartej dział elektryczności, ilustrowany całym szeregiem bardzo ciekawie skonstruowanych motorków. Następnie dział radia i fotografiki.

Jeżeli chodziłoby o charakterystykę wogóle nadesłanych na wystawę przedmiotów, to budziły one pewne zastrzeżenia. Można było zauważyć, że wiele z nich zostało wprost przekopiowanych z książek i czasopism (wbrew intencji programu) bez najmniejszych zmian, nieestetycznie, niekonstrukcyjnie i jakby prowizorycznie i słabo. Skutkiem tego przy najmniejszym dotknięciu psuły się. Widocznym było, że podstawą do pracy był obrazek nie przemyślany i nie przetrawiony technicznie, błędy konstruktora powtórzone.

W osobnej salce przedstawiono czteroletni dorobek z działu pomocy naukowych do zajęć praktycznych oraz bibliotekę ucznia i nauczyciela szeregiem eksponatów, ułatwiających i usprawniających nauczanie przedmiotu.

W dyskusji na temat uwag o programie zajęć praktycznych w gimnazjum nowego typu zgodzono się, że w klasie pierwszej nauka napotyka na trudności z racji braku dostatecznego przygotowania uczniów w szkołach powszechnych. Proponowano przedłużyć obróbkę drewna do półrocza w kl. II-giej. Obróbkę metalu do końca 1-go półrocza w kl. III-ciej. Obróbkę szkła ograniczyć do jednego półrocza w kl. III. Program klasy czwartej pozostawić bez zmiany.

W rezultacie omawiania programu dla liceów instruktor ministerialny p. Buczkowski zaznaczył, że w klasie I liceum ma być programowo przerobiony motocykl i przyswojona umiejętność jazdy. W klasie II liceum — samochód łącznie z nauką jazdy.

W uwagach pohospitacyjnych p. M. Sowiński podkreślił, iż w wielu jeszcze gimnazjach brak postępu w organizacji pracowni zajęć praktycznych. Bardzo często spotyka się rażące nieporządki i brak pomocy naukowych. Trudno w takich warunkach wymagać jakiegoś szacunku dla siebie i dla przedmiotu, trudno osiągnąć jakieś wartości wychowawcze.

Jednym z najważniejszych warunków należytego zrealizowania programu i osiągnięcia pewnych rezultatów jest należyta organizacja lekcji. Pragram jest dość obszerny, więc każdą chwilę należy wykorzystać. Tymczasem na wypisaniu nazwisk na tablicy kończy się wszystko. Wyznaczeni na drużyny uczniowie nie wiedzą nawet, jakie obowiązki na nich ciążą, właściwie nie chce się im ich spełnić. Brak energii i konsekwencji w postępowaniu powodują te niedociągnięcia.

Na jednej z ostatnich konferencji omawiano pomoce naukowe, tablice, biblioteczki uczniowskie jako niezbędne przy nauczaniu przedmiotu ułatwiające swobodne i pomysłowe wypowiadanie się ucznia na określone tematy. W rezultacie spostrzega się po pracowniach różnej wielkości tabliczki, mniej lub więcej estetyczne albo nie oprawne druki pokręcone i skurzone przyczepione pineską do ściany.

W roku szkolnym 1937/38 postanowiono zająć się opracowaniem:

a) zagadnienia projektowania przez uczniów,
b) rozplanowaniem i oznaczeniem w przybliżeniu czasu na poznawanie materiałów i ich obróbki w kl. II i III.

c) opracowaniem wszystkich jednostek metodycznych dla klas:
grupa tarnowska opracuje kl. I.
grupa kielecka opracuje kl. II.
grupa sosnowiecka opracuje kl. III.

d) Urządzeniem kursu z nauki o motorach i jazdy.

V. Ognisko zajęć praktycznych dla dziewcząt w Krakowie.

Dnia 4 i 5 czerwca 1937 r. odbyła się druga konferencja rejonowa dwudniowa, z udziałem 38 nauczycielek. Konferencję rozpoczęto od uczczenia ś. p. inż. Władysława Przanowskiego, dyrektora Państwowego Instytutu Robót Ręcznych w Warszawie.

Nc podstawie ankiety, rozpisanej do nauczycielek zajęć praktycznych z rejonu, opracowano spostrzeżenia nad realizacją programu wszystkich klas. Klasę I referowała p. Bothe Maria, kl. II p. Paraszczak Olga, kl. III p. Piotrowska Władysława, kl. IV p. Burnatowa Irena. Zarówno ankieta jak i dyskusja nad nią wykazały, że program wszystkich klas z szycia i z technik dodatkowych odpowiada poziomowi uczenic. Roboty z drzewa, drutu, blachy i szkła budzą wielkie zainteresowanie młodzieży, zwłaszcza w tych zakładach, gdzie są odpowiednio urządzone i wyposażone pracownie.

W kl. I wykonać można z szycia najmniej 3 prace, z drzewa 2. W obu technikach stwierdzono dodatnie wyniki pracy, jak również fakt, że uczenice kl. I w ciągu pracy nabierają usamodzielnienia. Obrabianie dziurek zaproponowano przesunąć do kl. II i realizować przy szyciu bluzki. Kierowniczka Ogniska podkreśliła wartość szycia fartuszka do pracowni i obowiązek noszenia go na lekcjach zajęć praktycznych przez wszystkie 4 klasy.

W kl. II ilość wykonanych prac z szycia 2, z blachy 2—3, z drutu 1. Fałdy stosować można nie tylko przy szyciu spódniczki, ale i przy sukniach. Koszulę męską zaprojektowano przenieść do kl. III, jako ekwiwalent bluzki sportowej. Technika dodatkowa (metal) budzi mniejsze zainteresowanie, niż technika drzewna. W szyciu skonstatowano wyniki dodatnie, w robotach z metalu średnie. Usamodzielnienie dużo większe niż w kl. I, przy czym stwierdzono dodatni wpływ uprzednio poznanej techniki drzewnej.

W kl. III da się wykonać w ciągu roku 2 prace z szycia, 2 ze szkła i 1 z robót ozdobnych. Stwierdzono usamodzielnienie na najwyższym poziomie, wyniki prac dodatnie. Stopień wyszkolenia jako znajomość szycia z różnym stopniem wprawy. Termiczną obróbkę szkła zaprojektowano przenieść do kl. IV.

W kl. IV można wykonać 1 — 3 prace, zależnie od trudności. Najbardziej interesującym działem jest elektryczność. Na wykonanie pomocy naukowych poświęcono od 3 — 10 miesięcy. Resztę czasu zużyto po większej części na uzupełnienie programu poprzednich klas. Ustosunkowanie się uczenic do pracy mniej chętne, niż w innych klasach — ponieważ przy wykonywaniu pomocy naukowych odczuwają brak osobistego interesu. Również niechęć rodziców wywiera ujemny wpływ na młodzież.

Najwięcej trudności przy realizowaniu programu natrafiono w kl. IV, a to z powdu braków:
1) ustalonej współpracy nauczyciela fizyki z nauczycielem zajęć praktycznych
2) w urządzeniu i wyposażeniu pracowni
3) funduszów na zakup materiałów
4) biblioteczek podręcznych

Najważniejszą częścią programu konferencji było zwiedzenie i omówienie okręgowej wystawy robót ręcznych, które poprzedził referat p. t. ,,Znaczenie wystaw metodycznych'', opracowany przez p. Pększyc Marię. Referentka podała genezę wystaw wogóle, ich rozpowszechnienie w świecie i kraju, wystawy szkolne, ich cele i znaczenie. W dyskusji podniesiono wysoki poziom referatu, jego wszechstronność i jasność.

Następnie kierowniczka Ogniska wyjaśniła, że myśl urządzenia wystawy wyszła z Kuratorium O. S. K. Otwarcia wystawy dokonał Pan Kurator Stypiński w obecności pana Naczelnika Gałeckiego, przedstawicieli władz, Komitetów Rodzicielskich, nauczycielstwa i młodzieży.

W przemówieniu swym Pan Kurator podkreślił genezę naszego przedmiotu, jego wartość wychowawczą i cel wystawy propagandowy i metodyczny. O ile chodzi o propagandę, to wystawa spełniła swą rolę. Zwiedziło ją do 3.000 osób dorosłych i 3.500 młodzieży. Wyniki pracy w terenie w powyższym roku szkolnym wykażą, czy i pod względem metodycznym wystawa osiągnęła swój cel.

Doceniając wielkie znaczenie i wartość wystawy, uczestniczki konferencji prosiły o wyrażenie serdecznego podziękowania dla Kuratorium O. S. K. za zainicjowanie i sfinansowanie wystawy.

Ze swej strony kierowniczka Ogniska podziękowała bardzo gorąco koleżankom krakowskim za chętną i serdeczną pomoc przy jej urządzeniu. Podczas zwiedzania wystawy zwrócono uwagę na jej stronę artystyczną i estetyczną, na zastosowanie papieru rolowanego, na grę barw, na dekorację ściany frontowej, na urządzenie wnęk, przez co uniknęło się szablonu i monotonii. Następnie omówiono szczegółowo wyniki prac w poszczególnych klasach, przy czym specjalną uwagę zwrócono na techniki dodatkowe, gdyż w tych pracach uderzała wielka różnorodność projektów, duże wyczucie formy, piękna i dokładności wykonania.

Popołudniowe obrady poświęcono zagadnieniu zdobnictwa. W referacie p. t. ,,Zdobnictwo w programie gimnazjum'' p. Piętkówna Zofia omówiła cel kompozycji, rozwój ornamentu — zdobienie bielizny w kl. I z zastosowaniem ściegów ozdobnych, a w związku ze zdobnictwem w kl. III budowę poszczególnych motywów zdobniczych. Przy projektowaniu poleciła trzymać się następującej kolejności:
1) Wybór przedmiotu i zdecydowanie wiążącego się z tym kształtu i wielkości
2) dostosowanie do przedmiotu materiału i techniki

3) opracowanie podziałów i harmonii barwnej.

Po referacie p. Piętkówna przeprowadziła z koleżankami ćwiczenia w zdobnictwie. I tak z własnych materiałów wykonały panie zakładki do książki, następnie przystąpiły do komponowania paska, torebki, poduszki lub serwetki. Rozdano pasy tapicerskie, sznurki kolorowe, rafię, papiery różnobarwne. Rozpoczęte prace postanowiono wykończyć i przywieźć na następną konferencję rejonową celem ich omówienia i wykończenia.

W drugim dniu obrad omówiono zagadnienia teatru szkolnego i kostiumów. Referat na powyższy temat opracowała p. Oleszkówna Stanisława. W dyskusji omówiono chrakterystyczne i realistyczne cechy kostiumów, budowę sceny. Kostiumy stylizowane należy stosować w bajkach i fragmentach dramatycznych. W sztukach słabszych, realistycznych musi być wszystko, nawet w szczegółach realistycznie wykonane. Kilka pań podjęło się opracować jak gdyby atomy inscenizacyjne, części skadowe sceny dostosowane do najbardziej wziętych sztuk i milieu. Spostrzeżenia ich będą tematem do dyskusji na końcowej konferencji w roku przyszłym.

W uwagach pohospitacyjnych na podstawie 60 hospitacji w 35 zakładach kierowniczka Ogniska omówiła braki w organizacji pracy, niewyzyskanie dyżurnych i narzędziowych, czasu, konieczność prowadzenia konspektów lekcji, konieczność nowego tematu na lekcji, stosowanie pomocy naukowych, odpowiednie utrzymanie pracowni w porządku, konieczność angażowania młodzieży do porządkowania pracowni i szaf, przestrzeganie rozkładu materiału, właściwego zdobnictwa, konieczność oceny projektu i akceptowanie go przez nauczycielkę. Hasłem naszym na przyszły rok ,,Nie ilość, ale jakość wykonanych przedmiotów". W pracach przestrzegać dokładności i rozmaitości w komponowaniu. W klasie IV prowadzić pomoce naukowe od początku roku szkolnego".

Plan pracy w Ognisku w 1937/38 obejmować będzie dwie dwudniowe konferencje rejonowe. Tematy prac:

1) Korelacja fizyki z zajęciami praktycznymi
2) Organizacja pracy na lekcji i w pracowni
3) Dalsza część zdobnictwa
4) Projektowanie form użytkowych
5) Wykończenie sprzętu sportowego
6) Omówienie spostrzeżeń w teatrze szkolnym i kostiumach.

Z nowości technicznych omówiono:

1) wspornicę szwedzką
2) pastę L. W. do lutowania (zamiast wody lutowniczej)
3) wiertła do szkła
4) nożyce do cięcia blachy
5) przyrząd do cięcia butelek (Praca ręczna w szkole 1936 r. Nr. 4).

VI. Ognisko rysunku w Krakowie.

Druga konferencja rejonowa w ub. roku szkolnym odbyła się w dniu 3-go czerwca.

1. Lekcja pokazowa w kl. IV. stop. IV. na temat: ,,Obserwacja i omawianie dzieł polskiej sztuki plastycznej": prowadzący lekcję Dr. T. Seweryn, wychodząc z rzeźby prymitywu ludowego, wskazał, w formie pogawędki z uczniami — na okazy oryginalnej rzeźby ludowej; uczniowie opisując charakterystyczne cechy figurki: ,,Chrystusa frasobliwego", odpowiednio pytaniami naprowadzani, zapoznali się z techniką rzeźby w drzewie, a następnie poznali dekoracyjne właściwości dla tego rodzaju sztuki ludowej. W dalszej części lekcji, demonstrując inną rzeźbę w drzewie o temacie ludowym — jednak nie pochodzenia ludowego — wykazał Dr. Seweryn w pogadance brak jakichkolwiek wartości artystycznych dla tego rodzaju tandetnych okazów. Z kolei uczniowie opisywali inną rzeźbę, a mianowicie fragment ołtarza kościoła P. Marii — rzeźbę W. Stwosza. Stosując w dalszym ciągu metodę ,,pogawędki", wykazano wszystkie wartości rzeźby z czasów gotyku, którą uczniowie poznali w odlewie.

W dyskusji polekcyjnej, po korreferacie Prof. Polichta, uzgodniono te wszystkie momenty, które dała lekcja pokazowa. Wychodząc od treści — przy omawianiu dzieła — przechodzimy do opisu formy; zestawienie przykładu oryginalnej rzeźby ludowej z ,,tandetą" — pozwala orientować się młodzieży w pięknie prawdziwej sztuki ludowej. Przez przeprowadzenie analizy formy uczniowie poznają wartości dzieła sztuki. Lekcja z zastosowaniem najwłaściwszej metody, opartej na ,,pogawędce" — jest niezmiernie żywa i młodzież interesująca; lekcje oparte na obserwacji dzieł sztuki pozostają w związku z wychowaniem estetycznym młodzieży; programy przewidują 8 godzin rocznie na lekcje tego typu. Książka H. Polichta p. t. ,,Interpretowanie obrazów w nauce szkolnej" — jako podręcznik do tego rodzaju lekcji — jest godną polecenia. Posługiwanie się odpowiednio przygotowanymi pomocami naukowymi jest rzeczą niezmiernie ważną. W miastach, gdzie oryginały dzieł sztuki, względnie dobre reprodukcje są niedostępne — posługiwać się można kartkami i ilustracjami z książek przy użyciu epidiaskopu.

Z kolei uczestnicy konferencji zwiedzili wystawę okręgową rysunków i drugą wystawę rysunków szkół amerykańskich i japońskich. W dyskusji przy omawianiu tych wystaw zaznaczono wyraźną różnicę pomiędzy nastawieniem wybitnie artystycznym nauki rysunków w szkołach amerykańskich, a programami szkół polskich, które są nacechowane użytkowością i praktycznym zastosowaniem w życiu, przyznając tymże programom uzasadnione stanowisko w szkołach ogólnokształcących.

W dalszej części konferencji Prof. Leszko wygłosił referat na temat: ,,Szkice terenowe". Program stopnia IV wprowadza w kategorii ćwiczeń: ,,rysunku z natury" — ,,Szkice terenowe". Są to ćwiczenia niezmiernie ważne z punktu widzenia przygotowania wojskowego młodzieży. Prelegent wskazał na metodę jakąby należało na lekcjach stosować. Ćwiczenia rysunkowe możnaby oprzeć na rysunku ,,z natury" — ,,po obserwacji" — a przeważnie na rysunku ,,z wyobraźni". Rysunek ,,z natury" traktowany jako ,,croquis"

z zaznaczeniem plamami syntetycznymi dwóch lub trzech planów; rysunek ,,po obserwacji" jest ćwiczeniem pamięciowego ujęcia danego objektu czy terenu; rysunek ,,Z wyobraźni" w połączeniu ze szkicami topograficznymi przygotowuje młodzież do posługiwania się rysunkiem w praktycznym znaczeniu. Osobnym ćwiczeniem jest tak zwany ,,rysunek biegunowy" z pomocą linijki i papieru kratkowanego. Rysunek ten ma duże zastosowanie jako ćwiczenie mechaniczne w szkołach wojskowych. Wprowadzenie ,,szkiców terenowych" możnaby uskutecznić na niższych stopniach, nadając im ,,formę zabawową". Referent ilustrował powyższe wskazania rysunkami uczniów.

W dyskusji z uznaniem podniesiono opracowanie zagadnienia ,,szkiców terenowych" z punktu widzenia potrzeb wojska i obrony Państwa. Są to wytyczne dla każdego nauczyciela rysunku mającego realizować program nauki rysunków przystosowanych do życia praktycznego.

W dalszej części konferencji kierownik Ogniska przedstawił ,,uwagi o całokształtcie programów nauki rysunków z zakresu czterech lat nauczania"; uwagi te zebrane w czasie konferencyj rejonowych, grupowych i indywidualnych uzupełnione zostały na ostatniej konferencji rejonowej. Dotyczą one strony organizacyjnej i trudności w realizacji pewnych tematów, podanych przez program. Również zaznaczono i te korzyści, jakie w bardziej nowoczesnym ujęciu daje program.

W końcowej części konferencji omówiono program pracy w ,,Ognisku" na rok szkolny 1937/38. Wysunięte zagadnienia do opracowania pozostają w związku z realizacją nauki rysunków w zakresie czterech lat nauczania, a które nie zostały dotychczas opracowane:

1) rysunek poobserwacyjny: kwiaty, żywe zwierzęta
2) rysunek z wyobraźni: wykroje i kombinacje brył graniastych i obrotowych.
3) rysunek z natury: światłocień.
4) kreślenie: przekroje maszyn.
5) przygotowanie tematów podawanych na lekcjach rysunków.

Ponadto przewidziano omówienie organizacji nauki i programów w kl. I. liceum. Zagadnienia powyższe ilustrowane będą lekcjami pokazowymi i pracami uczniów.

Omawiając trudności, wynikające z realizacji programów — zwrócono uwagę na brak pracowni rysunkowych; pozostaje to w związku z przechowywaniem prac uczniów w zakładzie i pomieszczeniem pomocy naukowych. Pracownie rysunkowe stwarzają ten nastrój, jaki jest niezbędny dla osiągnięcia dobrych wyników.

Kronika.

Szkolnictwo powszechne.

W miesiącu lipcu poza kursami i konferencjami, wymienianymi w Dz. Urz. Kuratorium Nr. 6, odbył się kurs dla wychowawczyń przedszkoli.

W miesiącu sierpniu od dn. 22 do 28 odbyły się kursy dla kandydatów na nauczycieli, którzy mają być w najbliższym czasie zatrudnieni. Celem kursów było wprowadzenie kandydatów w pracę w nowej szkole powszechnej: zapoznanie ich z nowymi ustrojami szkolnictwa, a w szczególności szkolnictwa powszechnego; omówienie zasad nowych programów i wynikających z tych zasad organizacji pracy dydaktycznej i wychowawczej; danie wskazówek w sprawach prac administracyjnych, jakie nauczyciel musi wykonać w związku z nauczaniem w szkole.

Kursy odbyły się w Krakowie, Żywcu, Nowym Sączu, Tarnowie, Sosnowcu, Kielcach, Ostrowcu i Stąparkowie (pow. konecki). Na kursach było 500 uczestników.

W dn. 29 i 30 sierpnia odbyła się w Krakowie konferencja Inspektoratów Szkolnych. Na konferencji zostały omówione sprawy, związane z rozpoczęciem i organizacją roku szkolnego 1937/38, zagadnienia planów pracy na nowy rok szkolny, organizacja pracy instruktorów szkolnictwa powszechnego oraz inne aktualne sprawy, dotyczące szkolnictwa powszechnego.

Szkolnictwo średnie ogólnokształcące i zakłady kształcenia nauczycieli.

W dniach 30 i 31 sierpnia oraz w dniu 1-go września odbył się w Krakowie zjazd Księży - katechetów Djecezji Krakowskiej. Otwarcie zjazdu, który odbywał obrady w Seminarium Duchownym Częstochowskim w Krakowie, poprzedzone było nabożeństwem, odprawionym przez Ks. Metropolitę Sapiehę. Otwarcia zjazdu dokonał Prezes Krakowskiego Koła Prefektów Ks. Rychlicki. Na otwarciu obecni byli Kurator Stypiński i Naczelnik Gałecki. Przez cały czas obrad z ramienia Kuratorium był obecny wiz. Horbacki. Celem zjazdu, który posiadał charakter kursu, było zaznajomienie uczestników z najważniejszymi problematami psychlogii pedagogicznej oraz omówienie obowiązków księży - katechetów. Zjazd zgromadził blisko 100 nauczycieli religii.

Wakujące stanowisko dyrektora gimnazjum państwowego w Wieliczce z dniem 1-go września objął p. Prokop, uprzednio dyrektor seminarium nauczycielskiego w Radomiu, który to zakład z końcem bieżącego roku szkolnego został zlikwidowany.

Od początku b. roku szkolnego uruchomione zostało nowe gimnazjum państwowe w Starym Sączu jako podbudowa tamtejszego Liceum Pedagogicznego oraz nowe prywatne zakłady średnie ogólnokształcące dla młodzieży żydowskiej w Krakowie (2) i w Tarnowie (1).

Szkolnictwo zawodowe.

W szkolnictwie zawodowym w okresie letnich miesięcy były czynne tylko szkoły niższe rolnicze tj. szkoły przysposobienia rolniczego męskie z wyjątkiem dwuzimowych trzechsemestralnych oraz żeńskie szkoły przysposobienia gospodyń wiej-

skich, gdyż wakacje mają te szkoły w zimie, wreszcie niższa szkoła ogrodnicza w Tarnowie, dla której nie ma w lecie wakacji. Dla szkół tych bowiem okres najbujniejszej letniej wegetacji roślin jest okresem pełnej pracy w polu i w ogrodzie.

Wobec napływu w czasie wakacyj bez przerwy przekazywanych przez Ministerstwo rat miesięcznych subwencyj dla prywatnych społecznych szkół zawodowych, można było zapewnić prawie wszystkim szkołom korzystającym z zasiłków z funduszu specjalnego nietylko środki na pokrywanie osobowych wydatków w czasie wakacyj, ale także i kwoty potrzebne na budowę szkół i warsztatów. Przede wszystkim w szybkim tempie przeprowadzono roboty budowlane w Szkole Mechanicznej Tow. Szkoły Ludowej w Tarnowie, którą się uruchomiło dnia 1 września b. r. Natomiast doznało zwłoki asygnowanie rat budowlanych dla budujących się szkół tych Towarzystw, które mimo kilkakrotnych pism Kuratorium nie przeprowadziły zapisu kaucyjnego w hipotece, wymaganego przez Ministerstwo, aby zabezpieczyć na przyszłość przeznaczenie budynków szkolnych wyłącznie na cele szkolnictwa zawodowego, skoro budowane są z dodatków do podatku przemysłowego. Opóźnienia te pochodzą zatym tylko z winy koncesjonariuszów.

Wpisy przeprowadzone przed wakacjami wykazały niebywały napływ młodzieży. W liceum mechanicznym w Krakowie przyjęto ca 40% zgłoszonych i dopuszczonych do egzaminu, w liceum mech. w Radomiu ca 55%. W gimnazjach zawodowych, mechanicznym i elektrycznym w Krakowie z 320 kandydatów można było przyjąć tylko 90 tj. po 45 do gimn. mechanicznego i tyluż do gimn. elektrycznego. W gimn. w Radomiu z 180 zgłoszonych przyjęto 90 tj. 50%, w Dąbrowie Górniczej ze 126 tylko 47. Silny napływ młodzieży widać w szkołach dokształcających zawodowych, gdzie jednak szczupły przydział godzin i kredytów wpływa na ograniczanie przyjęć mimo wymagań ustawy przemysłowej oraz na niemożność podziału klas przepełnionych. Istnieje jednak nadzieja, że Kuratorium uzyska dodatkowy przydział kredytów dla szkół nowych, o które upominają się gminy, chcąc uczynić zadość wymaganiom ustawy o szkolnictwie dokształcającym, która na gminy nałożyła obowiązek zakładania i utrzymywania tych szkół z pomocą Państwa. Przypuszczać należy, że zdoła się również pokryć koszta zwiększone wynikając z podziału klas o 70 uczniach na dwa oddziały równorzędne oraz z wydzielania z klas ogólnozawodowych osobnych grup zawodowych w celu zapewnienia im osobnej nauki specjalnie przystosowanej do potrzeb danego zawodu.

Kronika pozaszkolna.

W czasie ubiegłych feryj letnich, w dniach od 4 do 24 sierpnia, odbył się w Czernichowie nad Wisłą w budynku tamtejszej Szkoły Rolniczej trzytygodniowy kurs oświatowo-teatralny, zorganizowany staraniem i na zlecenie Kuratorium Okręgu Szkolnego Krakowskiego przez Małopolski Związek Teatrów i Chórów Ludowych w Krakowie.

Program kursu obejmował trzy działy zajęć: I. zagadnienia ogólne (teoretyczne i organizacyjne) — 14 godzin, II. zajęcia praktyczne (inscenizacje, tańce i pieśni) — 74 godziny, wreszcie III. zajęcia specjalne (opracowanie widowisk, wieczory świetlicowe, hospitacje placówek) — 52 godziny.

W dniu 18 sierpnia odbyła się w Rozgłośni Polskiego Radia w Krakowie specjalna audycja regionalna przygotowana przez kierownictwo kursu w wykonaniu wszystkich uczestników. Na program audycji złożyły się: w części pierwszej słuchowisko w opracowaniu M. Mikuty ,,Legenda o karczmarzu Centoryi" oraz w części drugiej koncert pieśni świętokrzyskich w składzie czterogłosowym chóru mieszanego St. Suchorowskiego a pod batutą prelegenta kursu J. Czecha.

W czasie trwania kursu odbyła się wspólna wycieczka do Tyńca dla zwiedzenia ruin opactwa tynieckiego oraz hospitacja placówki teatralnej w Wołowicach, gdzie miejscowy zespół teatralny prowadzony przez kierownika szkoły Wilhelma Ciepłego odegrał ciekawe widowisko p. t. ,,Przodownik" J. Ptaszkowskiego, dostarczające wielu problemów na temat życia młodzieży wiejskiej i lektury współczesnej wsi.

W przededniu zakończenia kursu odegrali słuchacze kursu ludowe widowisko obrzędowe ,,Dożynki" opracowane przez Mariana Mikutę. Widowisko to starannie przygotowane w ciągu kursu i urządzone na wolnym powietrzu zgromadziło licznych widzów z pośród okolicznej ludności wiejskiej, przypominając jej dawne, dziś często już zapomniane tradycje i bogate uczuciem obrzędy. To też nagrodą wykonawców i dowodem siły ekspresji, z jaką widowisko było inscenizowane, stało się wyraźne zadowolenie publiczności z podziwem witającej poszczególne fragmenty pięknego obrzędu.

Kurs, który odbył się w bardzo miłej atmosferze zżytych z sobą uczestników kursu, wizytowany był przez p. Kuratora okręgu J. Stypińskiego w towarzystwie kierownika Oddziału Oświaty Pozaszkolnej T. Kołakowskiego.

Kierownictwo kursu pedagogiczne i administracyjne sprawowali okręg. instruktorzy oświaty pozaszkolnej p. p. M. Mikuta i G. Wróblówna.

Sprostowanie.

W Nr 7 „Dziennika Urzędowego Kuratorium Okręgu Szkolnego Krakowskiego" z dnia 3 lipca 1937 r. wkradł się błąd drukarski w tytule naczelnego artykułu Działu Nieurzędowego pióra p. Włodzimierza Gałeckiego. Tytuł winien brzmieć: **„Najważniejsze zagadnienia wychowawcze w dzisiejszej szkole polskiej"** a nie jak wydrukowano: „Najważniejsze zagadnienia w dzisiejszej szkole **powszechnej"**.

Wykonano w Zakładach Graficznych „STYL" w Krakowie, tel. 111-02